

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

2013. gada 20. jūlijs – 26. jūlijs

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

Nr. 27 (1301)

Lasiet tīmeklī!
www.brivalatvija.lv

Eiro - vienotības elements
(3. lpp.)

Repše partiju
dibinās gadmijā
(4. lpp.)

Saruna ar leģendu
(7. lpp.)

Uzplaucis latviešu
kultūras skaistākais zieds
(8. lpp.)

Maestro bez frakas. Diriģējot mēģinājumā

Roberts Zuika: Esmu trimdinieks, leģionārs un par visu visvairāk vēlos, lai pasaule saprastu – mēs gājām aizstāvēt savu tēvu zemi, savu pašlepnumu un pašciešu. Mūsu doma bija vienīgi tā – kā to dzejas rindās izteikusi Zinaīda Lazda: "Kad naidnieks savu kāju uz manas zemes liek,/Es naida liesmas krāju,/ Viss gaiss kā uguns tiek!"

Interviņu ar maestro Robertu Zuiku lasiet 7. lpp.

Foto: Imants Urtāns

Roberts Zuika: Cik spēka pilni bija dziedātāji un dejetāji! Ne jau tas fiziskais dejas solis bija tas svarīgākais – pati svarīgākā bija tā izjūta, ar kādu tas tika likts.

Aicinājums piedalīties tautas garamantu saglabāšanaā

"Rīga 2014" kultūras vasarnīcā Esplanādē notika Latvijas Nacionālās bibliotekas projekta „Zudusī Latvija” prezentācija, un tās laikā iedzīvotāji tika aicināti papildināt kollekciju ar jaunām fotogrāfijām.

Aicinām Latvijas iedzīvotājus iepriekšējās savos un tuvinieku albumos un aktīvi iesaistīties Zudusī Latvija kollekcijas papildinā-

šanā ar vēsturiskām un arī mūsdienu fotogrāfijām, kuŗas atspoguļoti Latvijai svarīgi notikumi, nozīmīgi architektūras, mākslas un infrastruktūras objekti, saimnieciskas būves, pilsētu un citu apdzīvotu vietu skati, ainavas, personas un sajūtas, kas ir gan privātas vizuālās atmiņas, gan kopīgas atmiņas daļa. Fotogrāfijas nereti ir vienīgās liecības, kuŗas varam aplūkot zudušās vai pārmaiņu skartās vērtības, pazīt vai nepazīt safotografētās vietas, ielūkoties cilvēku sejās, kas saista arī tos, kuŗi ar šiem cilvēkiem nekad nesastapies.

Jūsu albumos ievietotajām fotogrāfijām ir kultūrvēsturiska vērtība. Neizmetiet tās. Skenējiet vai

atnesiet uz Rīga 2014 telpu Esplanādē skenēšanai un publicēšanai projekta Zudusī Latvija vietnē.

Projekta Zudusī Latvija vietne www.zudusilatvija.lv ir tiešsaistes interaktīvs resurss, kuŗa lietotāji ir arī tā satura veidotāji - ikviens reģistrēts lietotājs var pievienot fotogrāfiju ar apraksta informāciju no savas personiskās kollekcijas. Projekts tiek īstenots sadarbībā ar bibliotēkām, mūzejiem, kultūras mantojuma aizsardzības un saglabāšanas organizācijām un arī privātpersonām. Portāla Zudusī Latvija saturā ir ietverta unikāla informācija par zudušām un pārmaiņu skartām Latvijas kultūrvēsturiskām vērtībām vēsturiskās un mūsdienu fotogrāfijās.

RADI UN DRAUGI
VIESNICA ★★★★

WWW.HOTELRADIUNDRAUGI.LV

MĀRSTAĻU IELA 3 | RĪGA LV1050 | LATVIJA | +371 6782 0200

LAIPNI LŪGTI RĪGĀ, ANGLIJAS DAUGAVAS VANAGU FONDA VIESNĪCĀ "RADI UN DRAUGI"!

Dalīsimies atmiņās par Salas novada kultūrvēsturi!

Sēlpils pagasta gleznainajā Zvejnieklicī pie Daugavas 27. jūlijā notiks tradicionālie Salas novada Daugavas svētki, kas vienmēr ir kupli apmeklēti. Visas dienas garumā gan uz ūdens, gan brīvdabas estrādē notiks plaša kultūras un sporta aktivitāšu programma. Svētku laikā varēs arī iepazīties ar bāgātīgo Sēlpils 805 gadu vēsturi.

Kopš 2009. gada pēc administratīvi teritoriālās reformas Sēlpils pagasts ir iekļauts Salas novadā. Jau otro sasaukumu novada domes priekšsēde ir Irēna Sproģe, kurās vadībā ir labiekārtots Žvejnieklicis un uzcelta jauna estrāde. Novads ir Sēlijas reģiona daļa un tūristu iecienīta vieta, jo tam ir bagāta kultūrvēsture.

Sēlijā bijis desmitiem lielu pilskalnu un pilu. Par reģiona centru vēsturnieki uzskata Sēlpili (*Selburg*), kas par apdzīvotu vietu minēta 1208. gadā Indriķa chronikā. 13. gadsimta 50. gados Livonijas ordenis pakļāva kultūrvēsturisko Sēliju, kurā bija ietverta gan Sēlpils, gan arī tagadējā Salas pagasta teritorija. 14. gadsimta beigās Livonijas ordenis savu ietekmi Sēlijā nostiprināja, uzcelot pili. Pēc mūra pils uzcelšanas te atradās Sēlpils fogta darbības centrs. Vēlāk Sēlpils tika iekļauta Kurzemes hercogistes territorijā. 16. gadsimta beigās Kurzemes hercogs Gotthards Kettlers savā testamentā hercogisti sadalīja saviem dēliem un nākamajam Zemgales her-

cogam, centru nosakot Sēlpili. 17. gadsimta sākumā pie Sēpils pils jau veidojās plaukstoša pilsēta, kas 1621. gadā no hercoga Frīdrīcha Ketlera saņēma pilsētas tiesības. Liktenīgs pilsētai bija 1704. gads, kad Ziemeļu kaŗa laikā tā tika nopostīta. Zem šodien vēl redzamajām Livonijas ordeņa pils drupām atradusies sēlu galvenā pils. Senais pilskalns ar pilsdrupām atradās Daugavas kreisajā krastā pretī Oliņkalnam, bet, kad tika uzcelta Pļaviņu HES (1961 – 1966), tas stipri cietis un tagad ir kā sala upes vidū.

Sēlpilī šogad aprīt 805 gadi, bet 2008. gadā, svinot astoņsimtgadi, atklāts jubilejas piemiņas akmens.

Sēlpils pagasts ir bagāts ar kultūrvēsturiskiem objektiem. Šeit ir Dziesmu svētku himnas „Dziesmai šodien liela diena” komponista Pētera Barisona (1904 - 1947) priede, pie kuŗas 1947. gada 13. jūlijā aprāvās viņa mūzs - puscelā, braucot uz kapiem pie māmūļas. Tagad blakus priedei uzlikts komponistam veltīts piemiņas akmens. P. Barisona atdusas vieta atrodas Sēlpils kapos, kur uzstatīts mākslinieka Laimoņa Blumberga veidots piemiņeklis.

Viens no archaioloģijas, senatnes pieminekļiem un iespaidīgākajiem Sēlijas pilskalniem ir Pormaju Sudrabkalns – 26 m augsts kalns ar stāvām malām. 1922. gadā to pirmoreiz aprakstījis senatnes pētnieks Karls Levis of

Viens no iespaidīgākajiem Sēlijas pilskalniem - Pormaju Sudrabkalns (26 m augsts) ir Latvijas archaioloģijas piemineklis

Menars, bet dažus gadus vēlāk tas nonāca pilskalnu pētnieka Ernesta Brastiņa (1892 – 1942) uzmanības lokā. Plašāki apraksti lasāmi archaiologa Juņa Īrtāna grāmatā „Augšzemes pilskalni” (2006). Savukārt Ruta Avotiņa izveidojusi novadpētniecisku vietvārdu vārdnīcu „Sēlpils pagasts. Daba, iedzīvotās vietas, vēsture” (2003), bet filoloģijas maģistre Ligita Ābolniece sakopojuši Salas pagasta vēsturi grāmatā „Salas pagasts laiku lokos” (2007).

Tagad Sēlpils un Salas pagasts apvienoti vienā Salas novadā. Tāpēc tā domes priekšsēde Irēna

Sproģe un deputāti uzticējuši Ligitai Ābolniecei turpināt darbu, bet nu jau visa novada vēsturi sakopojojot vienotā izdevumā. Viņas kontā ir 13 grāmatas (arī dzeja un proza), piecas no tām ar dokumentālu un novadpētniecisku ievirzi.

Ligita Ābolniece dzīvo Salas pagasta ciemata centrā un ir gandarīta, ka nu viņai būs iespēja iepazīt Sēlpils pagastu, kā arī papildināt informāciju jau izdotajai Salas pagasta grāmatai. Autore aicina ikvienu novadnieku, arī tos, kuri kādreiz dzīvojuši tagadējā Salas novada teritorijā, bet ir aizceļojuši uz ārvalstīm,

dalīties savās atmiņās. Viņa būs priecīga, saņemot atmiņu apakstus, fotografijas un citus materiālus par dzīvi starpkāru brīvalstī, kā arī gados, īpaši stāstus par izceļošanu no tēvzemes.

Ligita Ābolniece izsaka sirsniņu pateicību tiem, kuri savas atmiņas ir jau atsūtījuši.

Lūgums materiālus sūtīt pa gaisa pastu: Salas novada domei, Susējas ielā 9, Sala, Salas pagasts, Salas novads, LV-5230, LATVIA, vai ar e-pastu: salaspag@salas.lv. Laipni uzklāusis arī pa tālruni: +371 29167948.

Teksts un foto
Valijas Berkinas

LATVIEŠI LIELBRITANIJĀ

LNPL prezidijs sēde 2013/06

Prezidijs sēde tika atklāta ar Lilijs Zobenās sveicienu un Ineses Auziņas-Smitas un LNPL dokumentācijas nozares informātīvu materiālu dāvinajumu vēstniekiem Andrim Teikmanim un vēstnieka kundzei.

Pēc apsveikumiem vēstnieks sniedza pārskatu par notikumiem Latvijā un par darbu Apvienotajā Karalistē.

Par svarīgāko notikumu Latvijā tika minēti pieņemtie pilsonības likuma grozījumi, lai atļautu divpilsonību, ko ārvalstis dzivojošā Latviešu diaspora, kurā tagad ir plaši pārstāvēta dažādās vecuma grupās un ar daždažādiem dzīves gājumiem, bija vienlīdz dzīgi gaidījusi. Vēstnieks ar īpašu prieku vērsa uzmanību uz veiks-

mīgo sadarbību, kas veidojas starp „veco” trimdu un jauno „diasporu”.

Prezidijs locekļi arī atskatījās uz Saeimas un Lielbritanijas parlamenta sadraudzības grupas viziti, kuŗas laikā Saeimas deputāti tikās ar tautiešiem DVF Londonas namā jautājumu un atbilstošā un ar Lielbritanijas parlamenta pārstāvjiem draudzīgā diskusijā *House of Commons* tel-pās. Vizītes nobeigumā notika apaļā galda diskusija, kuŗā īpašo uzdevumu vēstnieks Rolands Lapuķe sniedza izvērstu prezentāciju par latviešu diasporu, un pēcāk tā tika papildināta ar Dr. D. Dzenovskas un prof. Lindas *Mc Dowell* komentāriem par Latviešu trimdas viļņiem Lielbritanijā.

Ar nožēlu jāatzīst, ka diskusija par šiem jautājumiem nebija ie-spējama, jo tiksānās reizē nebija klāt neviens pārstāvja no Lielbritanijas un deviņas no Īrijas. Šī darba būtiskums radot ie-spējas reimigrācijai, kā arī Latviešu diasporas tendenci koncentrēties Lielbritanijā. Vēstnieks A. Teikmanis izteica iespējamību izveidot izglītības atāsēja vietu vēstniecībā.

Atskatoties uz pēdējo jautājumu, jo svarīgāk ir apzināties tā darba būtiskumu, ko darījušas tādas trimdas organizācijas kā LNPL un Daugavas Vanagi, lai saglabātu latvisko mantojumu, kā arī jauno diasporas organizāciju sekmīgu iesaistīšanos šī darba turpināšanā.

Būtisks pārskata punkts ir Izglītības nozares paveiktais darbs, kas vainagojies ar Izglītības un zinātnes ministrijas finansējumu

latviešu nedēļas nogales skolām 47 000 mārciņu apmērā, ko saņēma 36 skolas, tostarp deviņas no Lielbritanijas un deviņas no Īrijas. Šī darba būtiskums radot ie-spējas reimigrācijai, kā arī Latviešu diasporas tendenci koncentrēties Lielbritanijā. Vēstnieks A. Teikmanis izteica iespējamību izveidot izglītības atāsēja vietu vēstniecībā.

Nozīmīgs ir arī Dokumentācijas nozares darbs, kas sniedz būtisku ieguldījumu akadēmiku darbā, piedāvajot liecības pētījumiem un uzskates materiālus par latviešu dzīvi trimdā. Liela daļa šo materiālu ir nodoti mūzeju un bibliotēku rīcībā Latvijā. Diasporas pētniecības darbs turpinās, šim mērķim šovasar Latvijā no-

tieku konferences „Latvieši pasaulē piederīgi Latvijai” un Diasporas studiju vasaras konference, kuŗās piedalās LNPL pārstāvji.

Kultūras nozare un Jaunatnes nozare, kā arī latviešu organizācijas ir sarūpējušas daudzus sarīkojumus tūlīt pēc Jāniem, kas tika svinēti daudzās Lielbritanijas pilskalnās. Londonā notika ALSuk un LNPL rīkota Latviešu kultūras diena, drīz gaidāmas Puķubērnu dienas Mūsmājās. Un, beidzot, Līdsā ir atvērta jauna skola un nodibināts pašdarbības teātris.

Siltu vasaru vēlot,
Karlis Albergs,
LNPL Iekšējās informācijas un Administrācijas nozares vadītājs

Atceres dievkalpojums 16. jūnijā

Šā gada 16. jūnijā Baltiešu padomei Lielbritanijā Sv. Džeimsa baznīcā notika dievkalpojums, pieminot Otrā pasaules karā laikā no Igaunijas, Latvijas un Lietuvas uz Sibiriju izsūtītos mūsu senčus.

Sākot dievkalpojumu, triju Baltijas valstu vēstnieki aizdedza sveces. Tika lasītas lūgšanas, ko cilvēki bija rakstījuši ieslodzījumā. Šajos vēstījumos nav nedz dusmu, nedz baiļu, ir uzticība Dievam un pateicība par katru

nodzīvoto dienu un cilvēku skaitumā, viņiem spējot izbaudīt dzīves burvību visskarbākajos apstāklos.

Šis ir arī skarbs vēstījums par trim mazām nācījām, kuŗu liktenis 20. gadsimta vidū dominējošām lielvalstīm un koalicijām nebija nozīmīgs, tomēr Baltijas valstīm bija svarīga loma Padomju Savienības sabrukumā un pasaules vēsturē.

Sodien mūsu konstitūcijas bausa starptautisku atzinību,

mēs esam uzņemti Eiropas Savienībā, mums beidzot ir tiesības brīvi pārvietoties un lemt savu dzīvi, bet šai brīvībai ir sava cena. Ilgāk nekā pusgadsimtu, kamēr Baltijas valstis cīnījās par tiesībām dzīvot demokrātiskā valstī, rietumvalstis ir piedalījušās brīvā tirgus veidošanā, kuŗā Baltijas valstīm nav bijusi pareizīga niša, kas tagad ir jāizcīna, pārvarot daudzas ekonomiskas, politiskas un morālas barjēras. Piedaloties dievkalpojumā, trīs

daudzus šķēršļus, saglabājuši savu kultūru, valodu un pavisam noteikti mēs varam būt droši, ka to nekad nezaudēsim. Lūkojoties nākotnē, ir svarīgi, lai pasaule ne tikai pieņemtu mūs savā viidū, bet arī atzītu Baltijas valstis par pilnvērtīgām dalībniecēm globālā ekonomikā un politikā. To mēs esam parādā cilvēkiem, kas izcieta represijas, lai mēs varētu dzīvot pilnvērtīgu dzīvi.

Karlis Albergs

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Dombrovskis – kandidāts uz EK prezidenta amatu

Latvijas Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (*Vienotība*) un Somijas premjērministrs Jirki Katainens šobrīd ir divi reālkie un visvairāk apspriestie Eiropas Komisijas (EK) prezidenta amata kandidāti. Eiropas Parlamenta Eiropas Tautas partijas paziņojumā teikts, ka "Dombrovska spēja izvest Latviju no krizes ir viens liels viņa plūss. Otrs ir uzdrīkstēšanās un spēja ievest Latviju eirozonā, turklāt brīdi, kad tik daudziem ir bažas par eirozonas stāvokli, viņš ir izrādījis ticību Eiropas vienotajam projektam, - tas ir līdera cienīgi. Dombrovskis un Katainens ir centrālās figūras, kad tiek apspriests nākamais iespējamais prezidents."

Vēl gan jāsagaida, kā beigsies vēlēšanas Vācijā un Eiropas Parlamentā. Ja tur nenotiks drāmatiskas pārmaiņas, tad kandidāti varētu palikt Dombrovskis un Katainens. Svarīgs būsot kritērijs, cik labi kandidāts prātis komūnicē ar sabiedrību, ne tikai ES valstu līderiem vien.

Eiro var būt vienotības elements Baltijas valstīs

Eiropas Savienības (ES) attīstības komisāra Andra Piebalga iekārtā eiro var būt vienotības elements Baltijas valstīs. 2014. gada 1. janvārī Latvija kļūs par 18. eirozonas valsti. Līdz ar to vienīgā no Baltijas valstīm, kurā nebūs eiro, paliks Lietuva. Taujāts, vai šī situācija nešķels Baltijas valstīs un nekaitēs to vienotībai. Piebalgs skaidro, ka uzņemšana eirozonā ir individuāla. Līdzīgi savulaik Igaunija tika uzaicināta uz sarunām par iestāšanos ES, bet Lietuva un Latvija palika ārpusē.

Andris Piebalgs

"Bet tas bija ļoti īss brīdis. Domāju, ka Lietuva pēc diviem gadiem neapšaubāmi arī būs eirozonā. Politiski lietuvieši ir pilnīgi skaidri pateikuši, ka viņi būs eirozonā, un viņi arī to mēģina darīt istermiņā, nevis ilgttermiņā," intervijā sacīja Piebalgs.

Igaunijas finanču ministrs: eiro ieviešana Latvijai būs liels atvieglojums

Igaunijas finanču ministrs Jirgens Ligi intervijā sacījis, ka iestāšanās eirozonā Latvijai būs liels atvieglojums, un piebildis, ka saistībā ar gaidāmo Latvijas pievienošanos eirozonai izjutot tīkpat lielu dvēseles pacēlumu kā pirms pāris gadiem, kad eiro tika ieviests Igaunijā. „Latvijā ekonomikas kritums bija daudz lielāks nekā savulaik Igaunijā. Iestāšanās eirozonā viņiem būs liels atvieglojums,” sacīja Ligi

preses konferencē Tallinā. Eirocelis Latvijas autoritāti un uzņēmību, uzsvēra Igaunijas finanču ministrs.

Eiro monētu komplektu kartona iesainojumus ražošas Lielbritanijas uzņēmums

Latvijas Bankas izsludinātajā konkursā par eiro apgrozības monētu komplektu kartona iesainojuma ražošanu un piegādi Bādenes-Virtembergas Valsts kultuvei uzvarējis Lielbritanijas uzņēmums *Zenith Print & Packaging Limited*. Uzņēmums apņēmies šo pakalpojumu nodrošināt par 18 860,79 lātiem bez pievienotās vērtības nodokļa. Latvijas Bankas pērnruden izsludinātajā konkursā par Latvijas eiro monētu kalšanu uzvarēja Bādenes-Virtembergas kultuve Vācijā.

Svin Latvijas armijas dzimšanas dienu

Uz Latvijas armijas 94. dzimšanas dienas sārkojumu Rīgā pie Brīvības pieminekļa bija ieradušies simtiem cilvēku un daudzi bija īņemuši līdzi bērnus. Brīvības pieminekļa laukuma malā bija uzstāpta informātīva telta, bet tai blakus novietota armijas automašīna *Hummer HMMWV*, kurā interesenti varēja arī iekāpt. Atklājot sārkojumu, ar defilē priekšnesumu uzstājās Nacionālo bruņoto spēku orķestrīs. Pēc tam klātesošos uzrunāja aizsardzības ministrs Artis Pabriks un Apvienotā stāba priekšnieks Juris Zeibarts, uzsvērot, ka Latvijas valsts nepastāvētu, ja nebūtu Latvijas armijas.

jumos ar ASV Valsts departamenta, Nacionālās drošības padomes, Aizsardzības departamenta un Valsts kases amatpersonām.

Konsultāciju laikā tika apspriesta Latvijas un ASV sadarbība starptautiskajās organizācijās, NATO un EDSO aktuālie jautājumi. Notika apmaiņa ar padziļinātiem viedokļiem par Afgānistānu, Ziemeļu apgādes tīkla darbības nodrošināšanu un tā turpmāko attīstību. Tika pārrunāti ar Eiropas Savienības un ASV Transatlantiskās Tirdzniecības un investīciju partnerības ligumu saistītie jautājumi. Sarunās uzmanība tika pievērsta iespējām sadarbību paplašināt Centrālāzijas reģionā, apspriestas Latvijas un ASV attiecības ar ES Austrumu partnerības valstīm un Krieviju, kā arī jautājumi par sadarbību Baltijas jūras reģionā.

Valsts prezidents Andris Bērziņš

11. jūlijā svinīgā ceremonijā Melngalvu namā pasniedza akreditācijas vēstules jaunajai Latvijas Republikas ārkārtējai un pilnvarotajai vēstnieci Krievijas Federācijā *Astrai Kurmei*.

Foto: Prezidenta kanceleja

Pirms koncerta aizsardzības ministrs Artis Pabriks un Nacionālo bruņoto spēku (NBS) Apvienotā stāba priekšnieks brigādes ģenerālis Juris Zeibarts tikās ar goda viesiem - karavīriem, kas pēdējo triju gadu laikā īņemuši valsts, Aizsardzības ministrijas un NBS apbalvojumus, zemessargiem un ar perspektīvāko jaunsgaru. Viņu vidū bija arī divi Stāba bataljona karavīri, kas goda sardzē pie Brīvības pieminekļa nostāvējuši jau 1000 stundu.

Vašingtonā notika konsultācijas politiskos un ekonomiskos jautājumos

Ārlietu ministrijas valsts sekretārs Andrejs Pildesovičs (*attēlā*) uzturējās darba vizītē Vašingtonā, kur notika konsultācijas politiskos un ekonomiskos jautājumos.

Ārlietu ministrijas valsts sekretārs Andrejs Pildesovičs (*attēlā*) uzturējās darba vizītē Vašingtonā, kur notika konsultācijas politiskos un ekonomiskos jautājumos.

SPILGTS CITĀTS

„Nekādus draudus no Krievijas nerēdu...”

Pēteris Avens ir Maskavas *Alfa-Bank* direktoru padomes priekšsēdis. Pēc žurnāla *Forbes* versijas Avens ar 5,4 miljardus dolaru lielu kapitālu ierindots bagātāko uzņēmēju TOP 25. vietā.

Pēteris Avens ir Jaunpiebalgas Svētā Toma baznīcas atjaunošanas generālsponsors. Lasītājiem ieskatam sniedzam fragmentus no viņa intervijas žurnālam *Clubs*.

Kas, jūsuprāt, Baltijā notika 1940. gadā?

Notika okupācija. Es neizvēlos izteicējus. Notika pasaules dalīšana. Bija Molotova-Ribentropa pakti. Tā formula, kas jūsu politikā figūrē, – bija okupācija, okupantu nav -, manuprāt, ir miernīliga.

Kāpēc Krievijai ir tik grūti to atzīt?

Es nezinu, es nezinu. Gandriz visi normālie cilvēki Krievijā labi saprot. Vai tad mēs oficiāli neesam to atzinuši?

Jeļcins atzina minēto paktu, bet Putins nekad. Latviešiem būtu svarīgi to dzirdēt, tas uzlabotu attiecības.

Ziniet, es uzskatu, ka jārunā godīgi par to, kas ir bijis. Okupācija bija. Mana vecmāniņa 1949. gadā nomira izsūtījumā Sibīrija. Teva tante, pie kuras braucām, arī bija izsūtīta. Tāpēc man teikt ko citu būtu negodīgi pret saviem seniņiem.

No otras puses, ir godīgi jāatzīst, ka latvieši nospēlēja asinīainu lomu krievu revolūcijā. Ja ne latviešu sarkanie strēlnieki, vēl nevar zināt, kāds te būtu režīms. Ir vienkārši godīgi par to jārunā no abām pusēm. Visu pirmo čekas vadību veidoja latvieši. Katrai tautai ir par ko justies vainīgai. (...) Turpinot temu par grēku nozēlu, gribu teikt, ka neesmu dzirdējis, ka Latvijā kāds būtu iesēdināts par ebreju šaušanu. Tas nav noticis ne Latvijā, ne Lietuvā, ne Igaunijā. Vācieši kā tauta pārdzīvoja grēku nozēlu par to, ko viņi izdarījuši 20. gadsimtā.

Vai krieviem nevajag grēksūdzī?

Es teicu, ka vajag visiem.

Kā mazai valstij izdzīvot, kad blakus ir tik liels kaimiņš?

Latvija ir Eiropas Savienībā. Nekādus draudus no Krievijas nerēdu. Rusofobia traucē normālu ekonomisko attīstību. Somija un Austrija 20. gadsimtā cēla savu ekonomiku, izmantojot ģeografisko stāvokli, jo bija tilts starp Eiropu un PSRS. Man bailes no krieviem nav saprotamas. (...)

[Rīgas pilsētas galva Nils Ušakovs] nobalsoja par otru valsts valodu.

Ja man jautātu, es būtu par otru valodu. Kāpēc Somijā ir divas valodas un nekas slīkts nenotiek? Tā ir cieņa pret mazākumu. Tas ir demokratiķi un pareizi. Latvijā daudzi runā krieviski, tā ir reālītē. (Mazliet iekarst.) Kāpēc nevar būt divas valodas? Es tiešām to nesaprotu.

Jūs taču pats iepriekš teicāt – bija okupācija.

Un kas tālāk? Somus arī zviedri okupēja. Un? Tas ir jāpārvar. Ja būtu trīs valodas, būtu vēl labāk.

Ir daļa krievu, kuri ir lojāli.

Un, jo tālāk, jo būs lojālāki.

pienākumus. Vēstniece apbalvota ar Triju Zvaigžņu ordeni par ieguldījumu Latvijas diplomātisko attiecību veicināšanā un attīstībā, kā arī ir saņēmusi Itālijas Republikas valsts apbalvojumu - ordeni *Ordine della Stella d'Italia*.

*

Valsts prezidents pasniedzis akreditācijas vēstules jaunajam Latvijas vēstniekam EDSO **Bahijoram Hasanam** un jaunajam Latvijas vēstniekam Melnkalnē **Imantam Liegim**.

Esplanāde 2014 atklāta Rīga 2014 attēlu galerija

Radoši informātīvajā telpā *Esplanāde 2014*, piedaloties ārvalstu vēstniekiem un pārstāvjiem Latvijā, tika atklāts interaktīvs riks, kas saistoši turpina iepazīstināšanu ar projekta *Rīga 2014* programmu un lielākajiem kul-

tūras sarīkojumiem citās Eiropas pilsētās.

Ārvalstu vēstnieki Latvijā palaida gaisā krāsainus balonus, kas vēstīja par kādu no *Rīga 2014* programmas sarīkojumiem, tādējādi simboliski nosūtot *Rīga 2014* programmu plašāk pasauļē, ziņojot par gaidāmajiem notikumiem arī digitālo mākonu veidā.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Tikšanās ar Polijas Senāta maršalu

Latvijas vēstnieka Polijā Einara Semanā sarunā ar Polijas Senāta maršalu Bogdanu Borusēviču augstu tika novērtēta Latvijas un Polijas attiecību ciešā saikne un draudzīgais raksturs un vēstnieka Semanā personiskais ieguldījums šo attiecību stiprināšanā.

Polijas Republikas Senāta maršals Bogdans Borusēvičs (pa kr.) un vēstnieks Einars Semanis

Maršals apsveica Latviju par tās panākumiem, pievienojoties eirozonai, un uzsvēra, ka iestāšanās valūtas savienībā ir arī Polijas stratēģiskais mērķis. Borusēvičs pievērsās gaidāmās Latvijas prezidentūras Eiropas Savienībā dienaskārtbai un pauða gandarījumu, ka Latvijas prezidentūras prioritāte ir Austrumu partnerība.

Legendārais Ērenpreiss prezentējis jauno velosipēdu kollekciju

Rīgā uz AB dambja tika prezentēta legendārā Ērenpreissa velosipēdu jaunā kollekcija. SIA Ērenpreiss Original līdzīpašnieks un valdes priekšsēdis Toms Ērenpreiss pastāstīja, ka kollekcijas izveidē investēti vairāk nekā 100 000 latu, ko plānots atpelnīt piecu līdz desmit gadu laikā. Jaunajā kollekcijā ir iepriekš izstrādāto modeļu attīstīti un papildināti varianti, kā arī divi pilnīgi jauni velosipēdu modeļu varianti.

Uzņēmums nākamos gados plānojot sākt velosipēdu rāmju ražošanu Latvijā. Patlaban šos rāmju pēc speciāla Ērenpreiss Original pasūtinājuma ražo Taiwānā. Šogad visi Ērenpreiss velosipēdu modeli ir apriktoti ar diviem līdz pieciem ātrumiem. Modeļiem Tom un Greta ir ieviests jauninājums - divu pārnesumu automātiskā rumba, kas pārslēdzas pati, pielāgojoties izvēlētajam braukšanas ātrumam. Uzņēmums pērn eksportējis pusī no saražotā velosipēdu apjomā. Sadarbības partneri patlaban ir

Lielbritanijā, Zviedrijā, Šveicē, Igaunijā, Vācijā, Krievijā, Dānijā, Singapūrā un Italijā.

Amsterdamā notiek Latvijas dizaina dienas

Latvijas vēstnieks Niderlandē Māris Klišāns atklāja Latvijas dizaina dienas Amsterdamā. Dizaina dienu sākumjums notiek vienā no reprezentablākajiem un populārākajiem veikalim, un to organizē Latvijas vēstniecība Niderlandē un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras pārstāvība Niderlandē sadarbībā ar dizaineriem no Latvijas. Dizaineri vai vinu aģenti veikala telpās prezentē katrs savu zīmolu un iepazīstina ar ražošanas procesu, piedāvājot iespēju arī produktus iegādāties. Visi dizaina elementi ir roku darbs, un tie ir darināti Latvijā. Vēstnieks, apmeklējot dizaina dienas, pārrunāja ar dizaineriem viņu pieredzi sadarbībā ar Niderlandes uztņēmējiem.

„Putni” no Latvijas pieskandina vēstniecību Igaunijā

Latvijas vēstniecībā Igaunijā vienosās XXVI Starptautiskā Folkloras festivāla *Baltica 2013* dalīnieki no Latvijas – Lēdurgas Kultūras nama folkloras kopa „Putni”, ko vada Ilze Klaviņa.

Foto: Latvijas vēstniecība Igaunijā

Folkloristi vēstniecībā ar savām dziesmām radīja vienreizīgu latviski tautisku gaisotni, tikās ar Latvijas vēstnieku Igaunijā Kārli Eichenbaumu un vēstniecības darbiniekiem, kopā uzdziedāja un uzdejoja. Vēstnieks tautas mākslas druvas kopējiem pastāstīja par savu darbu, kā arī par vēstniecību un tās ēkas vēsturi.

Reformu partiju vadīs Edmunds Demiters

Reformu partijas (RP) kongresā par valdes priekšsēdi (partijas vadītāju) ievēlēts partijas Saeimas frakcijas priekšsēdis Edmunds Demiters (attēlā).

Par Demiteru nobalsoja 92 kongresa delegāti, bet otrs kandidāts - RP valdes loceklis Romualds Ražuks saņēma 42 balsis. Demiters pēc ievēlēšanas atzina, ka novērtē viņam uzticēto milzu atbildību. Viņš nevienam nesolija vieglas dienas, bet pavēstīja, ka darba katram būs daudz.

Repše partiju dibinās ap gadu mijū

Jaunu politisku partiju Einars Repše un viņa domubiedri dibinās vai nu šī gada beigās, vai nākamā gada sākumā, lai varētu startēt nākamajās Saeimas vēlēšanās. Biedrība „Latvijas attīstība” turpināšot darbību līdzteikus partijai.

„Biedrība par partiju neklūs, partija tiks izveidota blakus biedrībai. Patlaban mēs strādājam ar darbinieku kopas veidošanu, saļiedēšanu un programmatisko materiālu izstrādi. Tas ir veids, kā apvienot iespējami plašu interesētu personu loku radošām diskusijām,” sacīja Repše. Daļa biedrības biedru būs partijā, tomēr iestāšanās nebūs obligāta. Biedrībā uzņems cilvēkus, kuŗi ir arī citās partijās.

Kurzemes kaujas rekonstrukcija Tērvetē

Kara vēstures biedrība „Latvju kaņavīrs” un Tērvetes vēstures mūzejs 13. jūlijā pie Tērvetes pilskalna rīkoja Otrā pasaules kara notikumu atceri. Sarīojumā rekonstruēja 1944. gada Kurzemes kauju.

The Tall Ships Races 2013

Vilņus pie Rīgas no 25. līdz 28. jūlijam šķels vieni no pasaules krāšņākajiem kuģiem, jo Latvijas galvaspilsēta uzņems starptautisko mācību buruku un jachtu regati *The Tall Ships Races 2013*.

Regates laikā Rīgā ieradīsies vairāk nekā 100 burinieki un jachtas no 17 valstīm. Iepriekšējo reizi Rīgā šo krāšņo notikumu uzņēma pirms 10 gadiem – 2003. gadā.

Jūrmalas dome nolej iegādāties Ķemeru sanatoriju

Jūrmalas pilsētas domes deputāti ārkārtas sēdē vienbalsīgi atbalstīja lēmumu iegādāties Ķemeru sanatorijas kompleksu.

Jūrmalas pilsētas domes priekšsēdis Gatis Truksnis (ZZS) skaidroja, ka pašvaldība Ķemeru sanatorijas kompleksu vēlas iegūt

simpoziji, ko rīko Latvijas Mākslas akadēmija.

Simpozija mērķis ir aktivizēt Latvijas mākslas integrāciju pasaules mākslas aprītei, iesaistot ārzemju dalībniekus un pasākumam iegūstot starptautisku skanējumu, vienlaicīgi populārizējot Latvijas porcelāna tradīcijas un kvalitāti. Simpozija kurātores ir mākslinieci, pētniece un paidagoģe Inese Brants un LMA Keramikas katedras asocietā profesore Ženija Loginova.

Simpozijā piedalās 26 mākslinieki no Latvijas, Lietuvas, Polijas, Krievijas, Vācijas, Itālijas un Turcijas. Latviju pārstāv vienpadsmit mākslinieki - gan piedzīves bagāti meistari, gan jaunie talanti.

Sīrijas iedzīvotāji mēģina nelikumīgi iebraukt Latvijā

Kārsavas dzelzceļa robežkontroles punktā, veicot Latvijā ar vilcienu Sanktpēterburga - Rīga iecelojošo personu pārbaudi, robežsargi atkal konstatēja trīs Sīrijas Arabu Republikas pavalstniekus ar viltotiem ceļošanas dokumentiem. Šoreiz personas uzrādīja Zviedrijas uzturēšanās atlaujas. Visas personas nogādātas atpakaļ uz izcelošanas valsti – Krieviju.

Pateicas līliju selekcionāram Jānim Vasarietim

Vecumnieku 8. Līliju svētku atklāšanā Saeimas priekšsēde Solvita Āboltiņa (*Vienotība*) pāsniedza atzinības rakstu līliju selekcionāram Jānim Vasarietim (*attēlā*) par ieguldījumu spēcīgas Latvijas valsts attīstībā. Aboltiņa pievienojās selekcionāra reiz teiktajam, ka “dzīvē katrs var paveikt daudz, vajag vienīgi griebēt ko darīt, galvenais, lai galva būtu pilna idejām”.

Pirma reizi Latvijā izcilākā arabu mūzikas atskanotāja Fadija Elhāge

Rīgas Sv. Jāņa ev. lut. baznīcā 24. jūlijā introvertās mākslas festivāla *Ad Lucem* atklāšanas koncertā uzstāsies libānu dziedātāja Fadija Elhāge (alts), kas novērtēta par izcilāko arabu pasaules vokalisti.

Fadija Elhāge

Ar savu brīnišķīgo balsi Elhāge klausītājiem visā pasaulei atklāj gan klasiskās arabu mūzikas baigātības, gan ir starp nedaudzājiem dziedātājiem, kuŗi spēj apvienot Rietumu un Tuvo Austrumu klasiskās mūzikas tradīcijas.

Šī nav pirmā Elhāges tikšanās ar Baltijas reģionu, - 2012. gada maijā Esterhāzi pilī Austrijā viņa bija to dažu arabu un Baltijas reģiona mūziku vidū, kuŗi piedalījās maestro Gidona Krēmera izlotojā koncertā “Arabu-Baltijas pavasaris” – unikālā projektā par sadarbību starp Arabu mākslas un kultūras fondu, Esterhāzi fondu un kamerorķestri *Kremerrata Baltica*, kuŗa mērķis bija tuvināt ģeografiski tālas kultūras, bagātinot skaņu mākslas pasauli ar jauniem igauņu, latviešu, egyptiešu, libāniešu, sudāniešu, siriēšu, ungāru, italiešu un armēņu komponistu darbiem.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

LAIKU UN VIETU MIJĀS

Kā Latvijai panākt kaut vai Igauniju? VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Lai novērtētu vienās vai otras valsts attīstības pakāpi, tās atbilstību augstām prasībām, ir izstrādāti dažādi indeksī ar dažādiem kritérijiem. Nesen Pasaules Ekonomikas Forums publicējis *Global Information Technology Report* kārtējo - 12. laidienu. Ši dokumenta ietvaros ļoti svarīgs un ievērības cienīgs ir *Networked Readiness Index 2013*. No tā, cik-tāl viena vai otra valsts apguvusi un "liek lieta" bezgalīgās iespējas, ko dod ICT (*Information and Communications Technology*), ir atkarīga šis valsts nākotne daudz.

Kad pirms pāris nedēļām viesojas Amerikā, starp ciitu, kopā ar māsām un vīnu ģimenēm apmeklēju 4. jūlijā, tātad - ASV Neatkarības dieinas svinības.

Salūts bija grandiozs, laika apstākļi - lieliski, kioskos tapa tirgotas tādas kulinārās izviršības kā panēti un ēļļa cepti makaroni ar sieru, kā arī panēts un ēļļa cepts *Snickers* markas šokolādes *batoniņš*. Vārdu sakot, viss, kā nākas.

Salūta laikā Čikāgas priekšpilsētā Mortongrovā vienmēr šķan mūzika, konkrētāk runājot, dziesmas, kas šādā vai tādā nozīmē ir par Ameriku. Pirms pāris gadiem atskanēja arī Dona Makleina dziesma *American Pie*, kas ir par mūziku bojāeju aviotakastrofā, taču tas notikuma organizētājus acīmredzot netraucēja, jo vārds "Amerika" tik un tā dziesmā ir atrodams. Savukārt citā dziesmā skan teksts: "Es lepojos ar to, ka esmu amerikānis, jo vismaz es zinu, ka esmu brīvs."

Tas, lūk, ir demokratijas skaidrojums pašos pamatos. Es, cilvēks, esmu brīvs darit visu, kas nekaitē cītiem, tostarp man ir visas tiesības vēlēšanās balsot par tiem kandidātiem, kuri man ir tīkami. Nelaime tomēr ir tāda, ka tās pašas tiesības ir arī visiem pārējiem valsts iedzīvotajiem, un tā nu ir situācija, kas nereti liek sabiedrībam un valstīm iebraukt pavisam dzīļas auzas.

Piemēram, Ēģipte, kur tautas kustība gāza ilggadējo diktātoru Hosni Mubaraku, bet, ak, tavu nelaimi, demokratiskajās vēlēšanās pēc tam ēģiptieši ievēlēja Muhamedu Morsi, kas drīz vien atklājās pats ar savām visnotāl diktatoriskām tendencēm. Nesen situācijā iejaucās Ēģiptes bruņotie spēki, M. Morsi atrodas aiz restēm, un Ēģiptē veidojas kaut kas ne īpaši tālu no pilsonu kaŗa. Islāmistī vēlēšanās guva uzvaru arī Tunisijā, cerības par "amerikānu tipa" demokratiju tāpat nepiepildījās Lībijā. Sirijas

dzos aspektos, tostarp saimnieciskā stabilitāte, dalība globalajā apritē un ārējā drošība.

Un ko mēs redzam? Šogad šajā indeksā pirmo vietu ieņem Somija un pēc tās nāk pilsētvalsts Singapūra, Zviedrija, Niderlande, Norvēģija, Šveice, Lielbritanija, Dānija, ASV un Taivana. Brīnumzeme Somija! Pēdējos gados ši ziemelvalsts nemainīgi ierindojas pirmajā desmitniekā it visos svarīgākajos globālos indeksos: gan t.s. dzīves kvalitātes, gan izglītības, veselības aizsardzības, vispārējās sakoptības jomā.

Latvijai jānostaigā garu garais ceļš, lai kaut vai pietuvinātos Somijas līmenim. Toties tepat aiz

Ainažiem - Igaunija! Tā šogad šajā indeksā dižojas 22. vietā - tūlīt aiz Japānas, bet Francija ir tikai 26. vietā. Lietuva pāatrinājusi gaitu - tai tīcis 32. numurs. Bet Latvija, ko mēdz uzskatīt par modernāku salidzinājumā ar Lietuvu, atrodas 41. vietā - tik vien. Un tas, ka Krievijas Federācijai tikusi 54. vieta, nudien nav mierinājums.

Nu kas notiek, kur tā vaina? Kas liedz Latvijai panākt kaut vai Igauniju, kura tai tik daudzos aspektos līdzinās?

Jaunākajā *Stratfor* pētījumā, kur aplūkotas emigrācijas un demografijas problēmas Baltijā, ari "duras acīs" Igaunijas labākie rādītāji

salīdzinājumā ar Latviju: pēc *Eurostat* datiem, Latvijā no 2010. līdz 2030. gadam iedzīvotāju kop-skaits saruks par 10%, bet Igaunijā - par 4,5%. Pēdējo divu gadu desmitu laikā caurmēra mūža ilgums Latvijā pieaudzis no 70 līdz 73 gadiem, bet Igaunijā - no 70 līdz 76 gadiem. 2013. gada pirmajā ceturksnī bezdarba līmenis Latvijā bija 13,1%, bet Igaunijā 10,5%.

Uzdrošinos minēt: varbūt zi-nāma nozīme ir Igaunijas prezidenta Tomasa Hendrika Ilvesa personībai? Valstsvīrs, kuŗš dzīmis un audzis brīvajā pasaule, kuŗš stāju veidojusi ne tikai na-cionālā pašapziņa, bet arī rietum-nieciskais Eiropas gars. Rīgas

žurnālā *IR* lasāmas (tulkojumā) divas ļoti nozīmīgas Tomasa Ilvesa runas, kas teiktas 2013. ga-da 26. martā un 10. jūnijā. Igaunijas prezidents uzsvēris: "Mums nav jāskrienas ar savu brīvību." Viņš aicina partijas klūt atklātām un godigām, lai nepieļautu demokratijas norietu.

Minētajā žurnālā *IR* Sanita Up-leja piemin no savas mammaς dzīrdētu latviešu teicienu par igauniem: "Igaunis muguru liec tikai divreiz gadā - kartupeļus stādot un rokot."

Kur tad ir Igaunijas panāku-mu atslēga? Panākt kaut vai Igauniju - vai tas Latvijai ir pa spēkam?

Franks Gordons

AK, ŠĪ DRĀŅKA DEMOKRATIJA!

gadījumā tie, kuri cenšas gāzt diktātoru Bašaru al-Ašadu, ne-kādi demokratijas piekritēji vis nav, turklāt starp viņiem gadārā tādi ļaudis, kuri atbalsta teroristisko *al Queda* kustību.

Tuvāk mūsu pašu platuma gra-diem ir bijusi PSRS, tātad arī mūsu kaimiņvalsts **Krievija**, ku-ļa apgalvo, ka tajā valdot "su-ve-rēna demokratija", lai gan patie-sībā tai ar demokratiju ir tikpat daudz saistības kā zilonim ar skudru. Jā, ļaudis dodas pie ur-nām, bet priekšvēlēšanu kampa-ņa notiek ar stingriem cenzūras noteikumiem (opozicijai Kremla kontrolētajos plašsaziņas lī-dzekļos netiek ierādīta nekāda vieta). 2012. gada Valsts prezi-denta vēlēšanās 11 kandidātiem tika liegti iespēja vispār piedali-ties, savukārt Eiropas Drošības un sadarbības organizācija pazi-ņoja, ka "istas konkurences ne-maz neesot bijis un valdības re-sursu ļaunprātīga izmantošana nodrošinājusi, ka par vēlēšanu uzvarētāju nekad nekādu šaubu nav bijis". Nav īpaši iemesla do-māt, ka Krievijas (runāsim at-klāti) diktātors Vladimirs Putins nav guvis balsu vairākumu, taču īsti demokratiskas vēlēšanas tās nu nekādā ziņā nebija.

Mums kaimiņos vēl ir **Balt-krievija**, kur arī notiek "vēlēšanas". 2010. gadā par prezidentu kārtējo reizi kļuva (runāsim at-klāti) diktātors Aleksandrs Luka-šenko ar gluži padomiskiem 80 procentiem balsu, piedevām nā-kamajā rītā pēc vēlēšanām čeka aizturēja vairākus no pārējiem kandidātiem, trīs no viņiem cie-tumā sēž joprojām un paliks tur pietiekami ilgi, lai nevarētu kan-didēt 2015. gadā paredzētajās vēlēšanās. Varbūt "uz papīra" tā ir demokratija (pēc vēlēšanām tās par godīgām un lieliskām pasludinaja tādi demokratijas "korifeji" kā Krievija, Sīrija un Venecuēla), bet dzīvē tā tomēr nevar teikt.

Arī mūsu valsts vēlēšanu rezultāti var būt ne jau īsti tīkami. Tā, piemēram, 2006. gadā Aigara Kalviša vadītā Tautas partija

plūca uzvaras laurus, lai gan jau vēlēšanu dienā bija vairāk nekā skaidrs, ka partija ar savu it kā neatkarīgo "pozitīvisma kampa-ņu" ir rupji krāpusies politisko partiju finansēšanā. Korupcijas novēršanas un apkarošanas bi-roja (KNAB) uzliktais sods par krāpšanos bija tik liels, ka tad, ja partija to samaksātu, tai pašai atlīku tikai pašlikvidēties. Tāpat mūsu Saeimā allaž ir bijis krietni liels skaits krēsla deldētāju un mutes bajāru, no kuriem nekāda īpaši liela labuma nav bijis nekad.

Viens no tiem ir cilvēks, kuŗš uzvārds Latvijas kultūras kanonā ir rakstāms ar zelta burtiem, komponists **Imants Kalniņš**. Politiskajā kanonā gan nekādu zelta burtu nevar būt. Skaņradis *sabija* Augstākajā padomē, ari 5., 7., 8., un 9. Saeimā, bet nekad ne ar likumprojektiem, ne uzru-nām no Saeimas tribīnes neiz-cēlās, ministros nebija ne reizi. Tāpēc varbūt nav pārsteigums, ka I. Kalniņš par demokratiju (un atjaunotās Latvijas gadījumā par demokratiskas iekārtas pa-stāvēšanu nekad nav bijušas šau-bas) nav īpaši priecīgs. Nesen žurnālā *Sestdiena* I. Kalniņš nā-ca klajā ar šādu apgalvojumu: "Manā ieskatā jebkura autokra-tija sabiedrībai ir derīgāka par demokratiju. Jebkura autokra-tija nes sabiedrībai un cilvē-kiem lielāku labumu." Un vēl, runājot par to, kas I. Kalniņam netik amerikānu kultūrā: "Ne-viens nevar apstrīdēt manu tezi, ka dzelzs priekškars lielā mērā pasargāja mūs no šīs subkultū-ras." Tāpat dižais komponists sa-vulaik atklātā vēstulē uzslavēja V. Putinu un A. Lukašenko par centieniem "nostiprināt savu tautu neatkarību", un *Sestdienā* vēl noskaldīja: "No saviem vār-diem neatkāpjos."

Dievs ar Imantu Kalniņu, mū-su valstī (un ne tikai) gan pašrei-zējie, gan bijušie politiķi un po-litikāni ir nākuši klajā ne jau ar tādiem apgalvojumiem vien. Taču varam priečāties, ka I. Kalniņa piesauktā "autokratija"

mums nedraud (kuŗš gan, pēc viņa domām, būtu tai autokrat-iskajai lomai piemērots?). Kād-reizējais Lielbritanijas premjēr-ministrs Vinstons Cērčils pauða politiskajās zinātnēs labi pazīsta-mo domu, ka "nudien kādreiz ir teikts, ka demokratija ir sliktā-kā pārvaldes forma, izņemot visas pārējās, kurās laiku pa lai-kam ir izmēģinātas".

Kā redzams, daudzviet pasaule demokratija nebūt ne vienmēr nodrošina vislabākos rezultātus. Taču Dievs, sargi mūs no kaimi-ņu pieredzējumiem un no ap-

galvojumiem, ka arī mums ir vajadzīga diktātūra. Aiz kom-ponista piesauktā "dzelzs priekš-kara" tomēr valdīja bezgala dik-tatoriska sistēma, lai gan viņš pats tās ietvaros 1977. gadā ie-guva LPSR Valsts prēmiju par mūziku kinofilmai "Ezera so-nātē". Gan Latvijā, gan Amerikā, gan citur galvenais demokratijā ir sabiedrības viedums, kura nereti diemžēl pietrūkst. Taču piekrītu V. Čērčilam: nekas la-bāks tomēr nav izdomāts.

Kārlis Streips

LETĀ
nacionālā ziņu aģentūra
Sāc rītu ar Preses apskatu!

- ◀ Latvijas preses publikāciju anotācijas
- ◀ jaunākās valūtas un laika ziņas
- ◀ nozīmīgākie dienas notikumi
- ◀ šodienas jubilāri

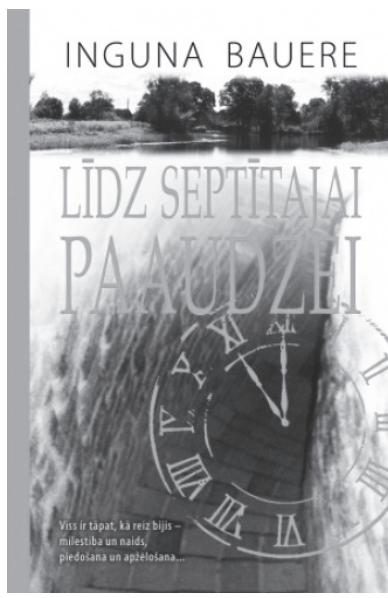

Apskatu Jums izdevīgā veidā - internetā vai e-pastā piegādāsim katru darba dienu līdz plkst. 9:00

Vairāk par pakalpojumu vari uzzināt: www.leta.lv
LETA, tālr.: +371 67222509, e-pasts: marketing@leta.lv

Laikmetu pretnostatījums

Inguna Bauere, Līdz septītajai paaudzei, romāns, apgāds „Zvaigzne ABC”, 2013. g., 270 lpp.

Silcenes vidusskolas vēstures skolotājai Ievai Zilbertei, 53 gadius vecai neprecētai sievietei, kam skolēni devuši iesauku Zilā Berta, nepavism nepaveicas ar viņu ieinteresēšanu savā mācību priekšmetā. Intereses izraisišanas nolūkā viņa ar astoņiem desmitās klases audzēkņiem dadas apkārtnei rodamu vēstures liecību izpētes ekskursijā ar pārnakšņušanu brīvā dabā. Šādā veidā aizgaujušie laiki kļūst dzīvi, to ietekme uz mūsdienām noskaidrojas, bet kā skolotājai, tā skolēniem atklājas skaudras traģēdijas.

Inguna Bauere (dzim. 1960.g.), par kučas romānu *Skolas Lize* rakstīju 2011. gada 27. augusta – 2. septembrī numurā, jaunajā darbā *Līdz septītajai paaudzei* veikli vienu otram stata preti pašreizējo laikmetu un 18. gadsimteņa otro pusī. Mūsdieni pusaudžu brīvā, valīgā izturēšanās un, maigi izsakoties, neliterārā valoda savstarpējās sarunās (27. – 30. lpp.) ir spilgtā kontrastā ar „divu enģēļu” – mācītājmeitas Annas un zemniekpuisa Anduļa runas stilu vecajos laikos (33. – 38.). Mūsdienās zudusi ticība raganām un lästiņiem, un cilvēki cits citu vairs nemēdz nolādēt, to mēr nav iznīdēts ļaunums un domās izdomāti vai vārdos izsacīti ļauna vēlējumi. Jau uz grāmatas vāka lasāma tekstā sastopama pamatdoma: „Viss ir tāpat, kā reiz bijis, – mīlestība un naids, piedošana un apžēlošana...”

Stipri vienkāršota un no daudzām paligpersonām attirīta, šāda ir romāna sižetiskā pamatlīnija. – Zemnieksieva Zuze ierodas pie mācītāja Eichhorna sūdzēties, ka stārasts viņas dēlu Anduli smagi piekāvis par it kā slīkti veiktu darbu. Ir 1772. gads. Mācītājs tobrīd ar draugiem sitkārtis un par iztraucējumu saigst, nav gatavs ne apstākļus

izmeklēt, nedz Zuzi mierināt. Viņa meita Anna, kurū ar Anduli saista šķiru atšķirības dēļ neiespējama mīlestība, piezīmju burtnīcīņā raksta: „Mans tēvs ir... mācītājs, kas nepazīst mīlestību.” Zuze nolād kā mācītāju, tā viņa meitu Annu. Katram savos apstākļos jā piedzīvo traģiska bojāeja. Tomēr piepildās arī 18. gadsimteņa tīcejums, ka nolādējums darbojas līdz pat septītajai paaudzei. No tā jaunākos laikos cieš mācītāja Eichhorna vēlīns pēctecis, mācītājs Niklāvs Barbars, kas 1951. gadā 26. gadu vecumā tiek izsūtīts uz Vorkutu, bet viņa meitas Asnātes liktenis izvēršas stipri līdzīgs viņas tālās priekšteces Annas traģēdijai. Rodas jautājums: vai nevainojamam mūsdieni mācītājam tiesām jācieš par sava senča mīlestības trūkumu un tā dēļ viņam uzlikto lāstu? „Cik ilgi pagātne var vajāt šodien dzīvojošos?” Kad Niklāvs Barbars vēsturisko notikumu vietā, kur risinājušās arī jauno laiku nelaimes, uzrunājis Ievas Zilbertes skolēnus, jādomā, ka viņi kopā ar savu skolotāju un ar romāna autori var teikt: „Vēsture dzīvo mums līdzās. Pagātnes čuksti, vārgi sadzīrdami, tomēr ik brīdi skan mūsu ausīs. ... Kuŗš tiem atsaucas, kļūst bagāts.” (116.)

Vecie un jaunie laiki romāna īsajās nodaļās iestrādāti pamīšus. Nopietnu lasītāju tas maz varētu traucēt. Kontrasti un parallēles starp pagātni, mūsdienām un aktuālo momentu tieši tādā veidā var tikt viesspiltak izgaismoti. Rakstniece romānā iestrādājusi fragmentus no Andreja Johansona grāmatas *Latvijas kultūras vēsture 1710-1800*.

Šie vēstures zinātnieka raksti, kur skarti burvji, zīlnieki, pūšlotāji, raganas, nolādētāji, izgaismo attiecīgā laikmeta vienkāršo cilvēku mentālitāti un dod rakstnieci, kā saka, labu pamatu, uz kā atsperties.

Septīto paaudzi var uzlūkot par veiksmīgu romānu vairāku iemeslu pēc. Tājā ietilpinātas mūsdieni lasītāju vēl arvien interesējošās padomju laika reprezijas pret mācītāju un tīcīgajiem un mūsu pašu laika aktuālitātēs, piemēram, jauniešu raušanās prom no lauku apvidiem uz Rīgu vai uz ārzemēm (40.). Romāna atmosfārai daudzviet ir draudīga, dažbrīd pat tai daļā, ko grības saukt par „ierāmējumu”, t. i., jau minētajā skolēnu ekskursijā. Kad skolotāja audzēkņus mežmalā un pie ūdeniem tumsā atlājusi vienus, lai pati uzmeklētu Niklāvu Barbaru (cik tomēr

neatbildīga rīcība no pieredzējušas skolotājas pusē!), viens pāris ieklīst mežā, bet cits, iebraucis ar laivu ezerā, gandrīz vairs neatrod ceļu atpakaļ uz ezermalu. Kaut kas ļauns bieži liekas esam tepat vien aiz stūra. Draudu atmosfāru pastiprina tādi teikumi kā: „Nakts piezagās klusi kā liels zvērs ar mīkstām, maigām kepām.” (182.)

No 176. uz 177. lappusi pārnestā garā rindkopa, no kučas līdz pat nodaļas beigām ieskicētas radniecības saites no Eichhorniem vecākajās paaudzēs līdz Barbariem jaunākajās, atgādina piņķerīgos radurakstus mūsu autorei *Skolas Līzē* un ciltsrakstus Vecās Derības Pirmās Mozzus grāmatas 10. nodaļā, kur piefiksēts, kuŗš kurū precējis un kuŗš kurū dzemdīnājis. Ir jau labi vēstīt, ka cilvēku ciltīm un vēstures notikumiem ir kontinuitāte, turpinātība, viss ir it kā „likumsakarīgs” un nekas nav pavisam nejaušs, tomēr lasīt personu vārdus, kam stāstījumā nav nekādas lielākas lomas kā vien būt kontinuitātes nodrošinātājam, ir gandrīz tikpat nenopietni kā iedziļināties telefongrāmatā.

Eduards Silkalns

(Turpināts no Nr. 26)
Laimonis Niedre

Zviedrijas latvieša celojums Padomju Savienībā 1978.- 1979. gadā

Nākamajā rītā atmodos ap astoņiem, un kapteinis jau bija piecēlies, uzposies. Arī es devos uz tualetes telpu, nomazgājos un atgriezos kupejā ar svaiguma sajūtu. Kapteinis pa to laiku bija pasūtījis tēju, ko mums vagona pavadone pienesa lielās glāzēs ar metalla turētājiem un līdzi katram divus cukura gabalus. Sēdēju pie loga, dzēru tēju un vēroju gaŗām slidošās ainavas. Netālu no Kolomnas pa augstu tiltu pārbraucām Okas upi un tad samērā lēnā gaitā cauri priekšpilsētu rajonēm tuvojāmies Maskavai, kur ieradāmies pulksten 10. Laiks no paša rīta bija viegli apmācies, bet nu atspīdēja saule, kad iebraucām Kazajas stacijā. Brīdi pagaidījām, līdz lielā pasažieru plūsma izklīda, un tad devāmies pa gaļo peronu uz galvenās stacijas ēkas pusī, kur mūs sagaidīja divi virsnieki – iesirms pulkvedis un jaunāks kapteinis baložu zilganās uniformās ar sarkaniem uzplečiem. Pa platām trepēm kāpām augšā piektajā stāvā, lielā uzugaidāmā telpā, kurās vienā gālā redzams restorāns. Te mani nosēdināja un lika pagaidit.

Daļa uzugaidāmās telpas bija norobežota ar virvi, un pie tās stāvēja uniformēts sargs, – cik no pratu, te drīkstēja sēdēt pasažieri ar biletēm. Visi trīs virsnieki uz brīdi aizgāja, un tā es paliku viens starp diezgan daudziem ļaudīm. Kāda sieviete piesēdās man blakus un kaut ko jautāja, bet es diemžēl nevarēju atbildēt neko citu kā tikai dažus vārdus, ka esmu zviedrs. Pēc neilga laika atgriezās visi trīs virsnieki un mēs gājām pa tām pašām kāpnēm lejup un pa gal-

venajām durvīm ārā, kur stacijas priekšā mūs gaidīja melns auto – „Volgas” modelis ar šoferi. Pulkvedis nosēdās blakus šoferim, bet mēs trīs aizmugurē. Braucām pa Maskavas ielām minūtes 10-12, tad pa lieliem vārtiem un starp augstiem mūriem apstājāmies lielu, tumši sarkanu ķieģeļu ēku pagalmā pie apkaltām un kokgrīzumiem rotātām ozola koka durvīm. Pa šīm skaistajām durvīm gājām visi iekšā, un te lielā priekštelpā – hallē mūs sagaidīja 7-8 uniformētas meitenes.

No lielās priekštelpas uz vairākām pusēm aizstiepās koridori, un uz viena galda telpas stūrī ieraudzījām celtņu kompleksa modeļi, ko nu es pazinu kā Butirku cietumu, kur tiku turēts pāris nedēļu 1978. gada decembrī. Šeit priekštelpā meitenes pārbaudīja virsnieku caurlaides, un tad varējām iet tālāk, koridorā pa kreisi, līdz mani ieveda nelielā, mēbeļtā istabīnā. Pulkvedis teica, ka šeit es varu atpūsties līdz pēcpusdienai, jo tad brauksim uz lidlauku, kur būšot tikšanās ar zviedru sūtniecības pārstāvjiem, un novakārē lidojums uz Stokholmu. Pulkvedis vēl noropāja, vai man esot kādas sūdzības vai prasības pret PSRS, uz ko atteicu, ka tādu nav. Istabīnā palikām divi vien (kopā ar kapteini – pavadoni), un jau pēc dažām minūtēm ienāca pāris uniformētu meiteņu baltos virsvalkos ar ēdienu grozu. Uz galda tika uzklāts balts dvielis un šķīvjos pasniegta spēcīga gaļas zupa ar baltu kviešu maizi. Abi bijām diezgan izsalkuši un tāpēc ēdām ar labu apetīti. Nobeigumā mums katram pasniedza glāzi žāvētu

augļu zupas. Pēc nupat ieturētām spēcīgajām brokastīm kapteinis mani mudināja, lai es ejot gulēt, jo līdz pēcpusdienai vēl bija daudz stundu. Pa pusei atgārbes atgūlos mīkstajā gultā un drīz aizmigu. Ap pulksten 15 kapteinis mani uzmodināja, un, ātri nomazgājies, sakopīs, sagaidīju-

pavadoni – kapteini te brīdi pāsējam un pagaidām, jo viņš iešot sagaidīt zviedru pārstāvju. Sēdējam pie galda un gaidījām, ēdām skābās konfektes un piedzērām ūdeni. Apmēram pēc 20 minūtēm atvērās durvis un tajās parādījās pulkvedis ar diviem moderni ģerbtiem zviedriskā izskata jauniem vīriešiem. Abi nāca man klāt, deva roku un teica, ka esot priezīgi mani te satikt. Tie bija sūtniecības sekretāri Pērs Salands un Söns. Pulkvedis teica, ka tagad varam mierīgi pārrunāt mūsu vajadzības. Ši bija pirmā reize kopš pagājušā rudens (novembrī sākuma), kad atkal varēju runāt zviedriski un pie tam tik patikamā vidē. Pērs Salands griēja ko tuyāk zināt par manu vēselību, varbūt esot vajadzīga kāda palīdzība, jo viņi no sūtniecības Zviedrijā esot rezervējuši vietu kādā slimnīcā. Teicu, ka slims neesmu, bet tikai novājējis gan. Kad bijām galveno pārrunājuši, pieņāca pulkvedis un deva Salandam parakstīt dokumentus, ka zviedru iestādes mani pārņem savā rīcībā. Pēc tam no pulkveža saņemu atpakaļ savu pasi un formālitātēs bija nokārtotas.

Nu man ceļš atpakaļ uz Zviedriju bija brīvs. Vienojāmies ar Pēru Salandu, ka viņš man līdos līdzi uz Stokholmu un tādēļ viņam jāiet caur bīlešu un muitas kontroli, bet mani ar auto aizvedīs tīcis līdz lidmašīnai. Mēs visi vienlaicīgi atstājām viesnicu un ar automašīnām braucām katrs uz savu pusī. Pulkvedis, sekretārs Söns, milicijas kapteinis un es ieņēmām vietas melnajā „Volgā” (mans pavadonis no Leplejas

līdzi nebrauca) un pa lidlauka vārtiem izbraucām uz skrejcela pie zviedru SAS satiksmes lidmašīnas, kas jau stāvēja gatava uzņemt pasažierus. Auto apstājās pie pašām lidmašīnas kāpnēm, un te pulkvedis man palīdzēja pie kontroles nokārtot formālitātēs – bija jāuzrāda pase un izbraukšanas vīza. Tad es kāpu augšā pa kāpnēm un pie lidmašīnas durvīm pagriezos atpakaļ, lai pamātu ar roku palicējiem. Iegājis lidmašīnā, sameklēju divas vietas un apsēdos. Pienāca stjuarte un jautāja, kādā veidā es esmu ieradies viens, atbildēju, ka mani tiesā celā atveda no sūtniecības un tagad gaidu ierodamies sekretāru Salandu.

Pēc neilga laika ar lidlauka autobusiem ieradās pārējie pasažieri, arī Pērs Salands, un drīz lidmašīna bija pilna. Bija jau laiks startēt, bet krievu drošības dienesta vīriem kaut kas nesaskaņēja, jo tie reizi pa reizei pārskaitīja pasažierus un lika vēl parādīt pases. Tad Pērs Salands piecēlās un aizgāja pie virsniekiem un stjuartes, kur pēc īsas sarunas apstākļi noskaidrojās. Lieta bija tā, ka es tiku vests nevis cauri muitai un pasu kontrolei, bet gan ar automašīnu un tāpēc nebiju pasažieru sarakstos. Ar šo atbildi virsnieki bija mierā un atstāja lidmašīnu. Durvis aizvērās, un mēs izbraucām uz skrejcela. Pēc ātra iekārējena bijām gaisā un tad cēlāmies virs mākoņiem. Ārā bija zvaigžnotā pavasaņa nakts. Mums visiem pasniedza vakariņas, kas pēc mana prāta garšoja lieliski, tāpat arī kafija.

(Turpinājums sekos)

Saruna ar legendu

Ar Robertu Zuiku Rīgā tikās Ligita Kovtuna

Šo stāstu sākšu ar citātu no muzikologa Arnolda Klotiņa grāmatas par Robertu Zuiku „No zobe na dziesma”.

Viņš bija cerējis šo 1941. gada vasaru pavadīt tēva mājas dzimtā Līdēres pagasta „Ambātos”, nepilnus pārdesmit kilometrus uz ziemeļiem no Madonas. Mīlas bija ne tikai tēva mājas, bet viss šis apvidus ar saviem trim „L” – Līdēri, Liezēri, Lubeju, ar vietām, kur skolās iets, zaļumballes spēlēts, pirmie koriši vadīti. Dīvaini, te Kusas pamatskolas pēdējā klasē viņš bija pirmoreiz apjautis arī to neizskaidrojamo tieksmi dziedāt uz balsīm un likt citiem sabalsoties gredzenos akordos. Pēkšņi viņam, padsmītīgajam Robertam, nebija pieticis ar dziedāšanas stundām un skolas kori. Viņš bija sadabūjis Ādolfa Ābeles koīdziesmas „Vienu pašu” notis, ar pašgatavotu slēdzamo iemānījies atvērt skolas vienīgās, rūpīgi saudzētās klavieres, un tad kopā ar dažiem zēniem un meitenēm reizi no reizes paklusām viņi bija meģinājuši ieskandīnāt meiteņu dievinātos Aspazijas vārdus: „Lai viss zudis, lai viss grimis, / Lai vēl atnemts tiek viss cits! / Ak, tik vienu karstu sirdi, / Kuŗa nākotnei vēl tic!” Kad dziedāšanas skolotājs Putniņš reiz tomēr pārsteidzis dziedāšanas pagrīdniekus notiku ma vietā, tas bardzību drīz vien vērtis tēvišķos uzmundrinājumos jaunajiem dziedājiem, bet viņu vadoni Robertu Zuiku nolīcīs skolas koŗa priekšā, lai iemāca slepeno dziesmu un vada kori izlaiduma sarīkojumā. Tā toreiz bija sākušās dirigenta gaitas.

Nule mūsu tautas legenda bija virsdirigents aizvadītajos XXV Vispārejtos latviešu Dziesmu un XV Deju svētkos Rīgā. Apbrīnots, cildināts, vēl simtreiz apbrīnots... Sint gadu vecumā diriģēt desmit-tūkstošbalsīgo kori Mežaparka estrādē, diriģēt profesionāli un iedvesmojoši – vai tas talants vien, vai tomēr Dieva dāvana.

Mūsu sarunā Roberts citē dzeju, gaļas, skaistas dzejas rindas, sauc gadskaitlus un citus skaitļus. Nu, taču Dieva dzirksts. Manās žurnālistes gaitās otra tāda piemēra nav. Arī gaišuma, cilvēkmilestības, patiesa patriotisma un smallkjūtības apjomā ziņā līdzinieku nemaz nav tik loti daudz.

Roberts ir sagatavojis krietnu kaudzīti ar pateicības (Amerikā teiktu – *thank you*) kartītēm – attīnējies cilvēkus, ar kujiem ti-

Roberts Zuika šā gada 10. jūlijā Rīgā, savas šo Dziesmu svētku dienu uzticamās pavadones, asoc. prof. Ināras Elgutes dzīvokli Rīgā, Čaka ielā

cies, sadarbojies, kopā strādājis, izdodot *Latvju Mūziku*, *Lakstīgalu* u. c. (Dāliju no tām publicējām – lieku reizi pārlasīt tautasdzesmas nevienam nenāks par skādi, turklāt maestro izraudzītās.)

Jautāju par viņa spilgtāko izjūtu Dziesmu svētku dienās Rīgā.

„Sājas dienās domāju par to, ka atkal esam tai bagātībā, ko paaudzes sakrājušas un ko nedriks tam izniekot. Vēl vairāk – tā jānodod paaudžu paaudzēs. Tā jāpasargā un jāsaglabā – kā līktam, ka pastāvēsim. Ja nebūs valodas, nebūs mūsu valsts – ar

visiem līdumiem, ar purvu purviem, ar ezeru spoguļiem... Dziesma ir spēks, un to mēs šajās Dziesmu svētku dienās izjutām kā nekad. Šī spēka saglabāšana mums ir uzticēta, un tas kā svēts mantojums, kā testaments mums jānodod saglabāt tālāk.

„Mums pašiem kungiem būt, mums pašiem – arājiem,” teikts tautasdzesmā. Esmu pateicīgs par iespēju būt šeit, apliecināt savu uzticību tam, kam lielā tīcībā esmu mūžam kalpojis. Grūti bija iedomāties, ka spēšu šeit atbraukt, kur nu vēl būt kopā ar jums visiem!

Šie svētki bija tik bagāti, tik labi organizēti! Jā, saprotu, ka tā bija atvadīšanās no mana mūža darba... Bet – cik spēka pilni bija dziedātāji un dejotāji! Ne jau tas fiziskais dejas solis bija tas svarīgākais – pati svarīgākā bija tā izjūta, ar kādu tas tika likts. Varu iedomāties, cik pārsteigtī jutās „ārvērotāji” – tie, kas te latviešu svētkos bija ieradušies no tālām zemēm! Esmu trimdinieks, legionārs un par visu visvairāk vēlos, lai pasauļe saprastu – mēs gājām aizstāvēt savu tēvu zemi, savu pašlepnemu un pašcieņu. Mūsu doma bija vienīgi tā – kā to dzejas rindās izteikusi Zinaida Lazda – Kad naidnieks savu kāju uz manas zemes liek, / Es naida liesmas krāju, / Viss gaiss kā uguns tiek!”

Tās bija iipašas izjūtas, kad Roberts Zuika diriģēja Jāzepa Vitola „Kaleju” – dziesmu ar vēsturi, ko maestro labprāt pastāsta.

„Bija 1948. gada pavasarī. Gatavojāmies Otrajai latviešu kultūras nedēļai Lībekā. Dziedātāja Ksenija Bidīna ieteicās, ka derētu kāda jauna kompozīcija pirmskānojumam. Uzrunājām Jāzepu Vitolu, bet viņš bija atteicies, sakot, ka „savu spalvu esmu nolīcis”. Un tomēr – pēc rīcības komitejas sēdes Vitols, sniedzot man roku, teica: „Jūs, lūdzu, palieciet, man ar jums jārunā,” – un ieaicināja savā istabā. Tur viņš iedeva man notis, sakot: „Te būs, bet bez viena *si bemol* es tomēr nevarēju iztikt.” Tās bija „Kaleja” notis (ar Kārla Skalbes tekstu – L. K.). Atteicu: „Kas tad tas par kori, kas nevar *panemt si bemol!*” (*Si bemol* ir viena no augstākajām notīm vīru korim. – L. K.) „Bet ir vēl viena lieta – es nevarēju iztikt ar vienu tinti, bija jāņem cita.” Tagad šī nošu lapa, rakstīta ar divējām tintēm, glabājas Latvijas Mūzikas akadēmijā. Apsoliju Vitolam atlīdot savu kaļavīra pudelīti, bet nešanāca, jo... apmēram pēc stundas, kopš šķīrāmies ar Vitolu, pie manām durvīm pieklauvēja Jānis Kalniņš un teica: „Vitols miris!” „Kalejs” bija Jāzepa Vitola pēdējā kompozīcija.

Tad kopā ar Arnoldu Sildegu gājām uz slimnīcas pagrabu, kur Vitols jau bija nogādāts. Latviešu dakteris Šics ieteicās – kamēr ķermenis nav sastindzis, der nonēmt Vitola sejas masku. Viņa vadībā to arī izdarījām. Maskā šobrid atradas Mūzikas akadēmijā, Vitola istabā.

Lūk, tāds tas stāsts. Un tad nāca laiks, kad divus gadus, piecus mēnešus un 17 dienas netiku pie diriģēšanas.”

Maestro runā par laiku, kad izskanēja atvadu koncerts Lībekā un ģimenes apstākļu pēc tolaik jau iemīlotais diriģents nevarēja doties lidzi pasaules ceļos. „Viņam bija jānoskatās, kā vina draugi saino somas tālam ceļam,” teicis kāds Zuikas likteņa biedrs.

Celi tāli, līkumoti, nu atkal atveduši maestro uz Tēvzemi. „Viņš visiem spēkiem daudzinājis dzimto dziesmu un tautasdzesmu svešumā, no tālienes sējis patriotisma sēklu atjaunotajā Latvijā. Un atklājis: vienīgi atdotošais paliek.” (Arnolds Klotiņš).

Sirsnīgākais paldies ar tautasdziesmu no mana (R. Z.) lakstīgalas pūra par nacionālās pašapziņas un pašcieņas gara celšanu mūsu jaunatnē.

Arnoldam Klotiņam
Man pieder tēvu zeme
Ar visiem līdumiem:
Man pašam kungam būt,
Man pašam arājam.

Ivaram Cinkusam
Brīnumi tavu brīnumīju
Kas ar ciema meitiņām:
Kad es ņēmu, tad nenāca,
Kad neņēmu, tad raudāja.

Paulam Dambim
Bēdu manu lielu bēdu,
Es par bēdu nebedāju:
Liku bēdu zem akmeņa,
Pāri gāju dziedādams.

Romānam Vanagam
Lai biju nagi, kam bij nagi,
Vanagam asi nagi:
Tas nokēra cielaviņu
Vidū gaisa lidojot.

Edgaram Račevskim
Tai kalnā rudzus sēju,
Tai stādiju ozoliņus;
Skrien bittē, rudzi zied,
Pats staigāju dziedādams.

Guntim Gailitim
Lai guļ miegu, kas guļ miegu,
Lai guļ miegu raudādams;
Lai dar' darbu, kas dar' darbu,
Lai dar' darbu dziedādams.

Olģertam Grāvītim
Kalnā kāpu lūkoties,
Kas ař manu tēvu zemi:
Vai ař krievi vai vācieši,
Vai tie mani bālelini?

Jānim Mežakam
Skaista mana tēvu zeme
Par visām zemītēm:
Zelta druvas, zali meži,
Zili jūras ūdentīni.

Jānim Zirnim
Kas spīdēja, kas vizēja
Pašā Jāņu vakarā:
Jāņu tēvs savas meitas
Sudrabā kaldināja.

Mārai Mellēnai
Es savos bāliņos
Skanēdama vien staigāju:
Skan zilītes, skan krellītes,
Skan vizuļu vainadziņš.

Ligitai Sarkanei
Lakstīgala kroni pina
Manā rožu dārziņā;
Ne man miega, ne darbiņa,
Lakstīgalu klausoties.

*Robertu Zuiku 10. jūlijā 2013. gads
Ligita Kovtuna*

Andrejs Jansons. „Jāzepa Vitola „Kalejs” ir sarežģīta dziesma, ko maestro Roberts Zuika nodiriģēja precīzi, niansēti, iedvesmojoši. Vispār domāju, ka Roberts Zuika ir pelnījis vietu Ginesa rekordu grāmatā – varbūt kādam no Dziesmu svētku rīkotājiem tas ienāks prātā. Arī tas, kā Zuika atklāšanas koncertā nodiriģēja Latvijas himnu, ir ievelības cienīgi.”

Andrejs Jansons līdz ar maestru Zuiku bija vienīgie lielā kora virsdirigenti no ārzemju latviešu

mūziķu vidus. Andrejs diriģēja „Ligo saule vakārā” un Bruno Skultes „Ganiņš biju”, un kantāti „Dziesmu vairogs” Dziesmu svētku nobeiguma koncertā. Pirms tam, 3. jūlijā, viņa vadītais Nujorkas latviešu koris kopā ar Dobelei koriem sniedza koncertu Rīgas Latviešu biedrības namā (lasiet *Laika* Nr. 26).

„Bruno Skultes daiļradi kopā ar Nujorkas kori joprojām censāmies celt gaismā cik spēdamīgi. Šis trimdā iecienītais komponists ir pelnījis, lai viņa mūzika skanētu ne vien Latvijā, bet arī pasaulei.”

A. Jansona liels nopelns ir tas, ka godā celta kokle. Iespaidīgajā

koncertā, kuŗā skanēja 420 kokles, piedalījās arī viņa lolojums – Nujorkas koklētāji.

Nujorkas koris un koklētāji pošas uz Dziesmu svētkiem Hamiltonā, Andrejs Jansons ir gatavs turpināt savu darbu Latvijā – ne vien ar koriem, bet arī sniedzot mūzikas meistarklases skolasbēriņiem Latvijas laukus skolās kopā ar jauniešu pūtēju kvintetu no Latvijas Mūzikas akadēmijas.

Uz jautājumu par spilgtāko iespaidu šajos svētkos maestro nešaubīgi atbildēja – koju kārti. Un koris Sōla ar jauno, talantīgo diriģētu Kasparu Adamsonu.

(Turpināts no Nr. 26)

Aivars Sinka

Vēsturisks pārskats par Dziesmu svētkiem un Dziesmu dienām Eiropā ārpus Latvijas no 1946. līdz 1989. gadam

Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienas Visbijā, Gotlandē

Alberts Jērums, kas ierosināja pirmās Anglijas dziesmu dienas un bija idejas autors pirmajiem Eiropas dziesmu svētkiem, nepiedzīvoja savu pēdējo triumfu. Sa-vest kopā latviešus uz mazas salas Baltijas jūrā, kur vistuvāk pieejama Latvija, un tur brīvā dabā rikot dziesmu svētkus likās neiespējami. Bet šis bija arī viņa jau ilgi lolotais sapnis, „ka mūsu koriem būtu jādzied tur, kur Latvija varētu sadzirdēt”. Jērums nomira pēkšni - 1978. gada 6. janvāri, dažas dienas pēc savas 59. dzimšanas dienas, tā arī nedabūjis piedzīvot vienu no visskaistākajiem brīziem trimdas latviešu vēsturē.

Zviedrijas latvieši ar rīcības komitejas priekssēdi Jāni Muchku priekšgalā rūpējās, lai ištenotu Alberta Jēruma sapni. Dziesmu dienas izdevās: 4000 latvieši, ieskaitot 600 koristus, sabrauca no visas plašas pasaules, lai dziedātu, dancotu un ligotu, cik vien iespējams, tuvu Kurzemes kraistiem. Vadmočīvs skanēja: „Taisišu tiltu pār plāšu jūru.”

Aktīvās sarīkojumā brīvā da- bā Andrejs Eglitis, trimdā vispa-zīstamākais dzejnieks, uzrunāja tautu. Viņa vārdi atkārtojās: „Mums jātieki pāri, mums jātieki pāri... brī-vibas laiva mūs gaida... mums nav laika, mums jātieki pāri...” Tā bija vienreizēja svētku uzruna, deg-smes un mīlestības pilna. Aplausi rima. Putni čīvināja. Tad Lilija Zobena no Anglijas bez pavadiju-

ma dziedāja: „Dzeguze kūko, dzied lakstigala, raud mūsu māsiņa svešā zemē...” Maza personišķa piezīme: manā mūžā ir bijis tik daudz skaistu latvisku brīžu, bet es visus mainītu pret to, ka varēju būt klāt tieši šajā brīdī.

Gotlandē bija sabraukuši 500 Austrālijas latvieši, starp viņiem Austrālijas dejotāji „Saules josta”. Skaidrītes Darius choreografijā bija iestudēta „Mārietas dziesma”. Uzvedums bija veidots ap dainās apdziedātās Māras meitas Mārietas tēlu, kura atnākusi zemes ļaužu dzīvē dalīties savas tautas likteņos.

Mākslas izstādē Gotlandē bija pārstāvētas nelaikā Niklāva Strunkes un viņa dēla Laņa Strunkes gleznas, – abi šai salā bija ieradušies ar bēgļu laivām pirms 34 gadiem. Augsti novērtētu koncertu pašā dziesmu dienu sākumā sniedza vokālais ansamblis „Atbalss”, kas tika dibināts Anglijā pēc 1977. ga-das svētkiem.

Dziesmu dienas beidzās ar Jānu nakti. Saulīte bija spīdējusi visu nedēļu, viegli bija pūtis spīrgts jūras vējinš, un tāpat bija arī Jānu nakti. Vēlāk Jānis Muchks sacīja: „Tajā jūnijā Dievs bija latvietis.” Minstres ģimnazisti dejotā tau-tasdejas un dziedāja Jānu dziesmas, un tad minsterietis Ainis Izands (ko visi sausa par „Šefiņu”) ar palīgiem sakrāva un aizkūra milzīgu jāngunui klints malā, blakus jūrai. Līcī iebrauca jachta un pacēla lielu Latvijas karogu. Saulīte norietēja un, likās, gandrīz uzreiz atkal ausa.

Šiem svētkiem bija arī politiskas atskānas. Padomju Savienība bija ienesiegusi notu Zviedrijas valdībai, protestējot pret svētkiem. Rīcības komiteja baidījās, ka svētkus varētu aizliegt. Daudzus gadus vēlāk Jānis Muchks reiz intervijā sacīja: „Kad Amerikā rīkoja dziesmu svētkus, padomju sakarnieki lika mūs mierā, bet tā Gotlande viņiem diktī nepatika.” Grupai ar simt latviešiem no Austrālijas aizliedza braukt tālāk uz Latviju. Pat lielākajā Ķinas laikrakstā Že-miņ Žibao bija raksts par Gotlandes svētkiem (tolaik PSRS un sarkanā Ķina nebija vislabākie draugi). Aplūkojot Visbijas dziesmu dienas, rakstā bija nosodīta Maskavas krievināšanas politika Baltijas valstīs un ironiski piemīnēts maskaviešu lielais uztraukums par Gotlandē sarīkotajiem latviešu svētkiem.

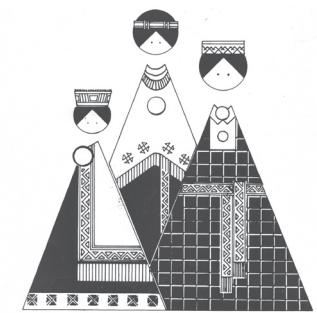
Pēdējo Latvijas gadu atmiņas

varu vēl dalīties ar vidējo paaudzi, bet ko lai saku jaunajiem? Tiem, kas ir latviešu cīls, bet kam mājvieta nav pašu zeme? – Gotlande sauc! Gotlande, kuŗu apskalo Baltijas jūras vilni, Gotlande, kuŗā piestāja jūsu vecāku bēgļu laivas... Helmers Pavasars (Gotlandes dziesmu dienu Vadoni).

V Eiropas Dziesmu svētki

Trīs gadus vēlāk, 1982. gadā, no 27. jūlija līdz 1. augustam atkal pienāca reize Eiropas Dziesmu svētkiem. Šoreiz izraudzītā svētku vieta bija Līdsā, Ziemeļanglijā. Iepriekšējā gada Anglijas dziesmu dienās Lesterā Marie Anna Zariņa jau bija rakstījusi: „Uz redzēšanos nākamgad Līdsā! Tur atkal kalsim rotas par godu Latvijai un paši sev par prieku.” Likās, tā būs vienmēr, svētki sekos svētkiem, un, atvadoties no vieniem

5. EIROPAS LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKI

LĪDSA, 1982. GĀDA

svētkiem, jāsaka: „Uz redzēšanos nākamajos!” Ziemeļanglijā tajā laikā bija ļoti aktīva jauniešu sabiedrība, un tieši viņi nāca ar ie-dvesmu Līdsā rīkot **Piekto Eiro-pas Dziesmu svētkus**.

Dziesmu svētkos piedalījās 414 koristi, 300 dejotāji un 146 jaunatnes rīta dalībnieki. Svētku pro-grammā iekļāva kamermūzikas koncertu, ko uzskatīja par māksli-nieciski izcilāko sniegumu. Koncertā piedalījās spoži talanti: me-cosoprāns Ilēāna Pētersone, vijol-niece Ieva Graubīņa, cellists Jānis Laurs un pianiste Vita Matīsa. Koncertā pirmo reizi kopš 1943. gada atskānoja Helmera Pavasara 1941. gadā komponēto Otru stīgu kvartetu. Komponists pēc tam ļoti nozēloja, ka koncerts finansiālu apsvērumu pēc nav ieskaņots.

(Turpinājums sekos)

Uzplaucis latviešu kultūras skaistākais zieds

Kaut gan biju nolēmis jūnija beigās aizbraukt no Rīgas un uz Dziesmu svētkiem atgriezties tikai nobeigu-mā (tāpat kā Rai-monds Pauls!), to-mēr nevarēju atteikt redakcijas lūgumu aizstāt Guntu Plostnieci, kura ģimenes apstākļu pēc bija spiesta palikt mājās. Vēlu Guntai un Jānim labu veselību un iztu-ribu!

Atzīšos, tik grandiozi, daudzveidi un visaptveroši svētki, kādi ir šie, Latvijā laikam notiek pirmo reizi vēstures lokos. Man grūti spriest par līdzīgi veidotiem visap-tverōsiem Dziesmu svētkiem 60.-70. gados Latviešu diasporai Amerikā un Kanadā. Spriežot pēc to laiku atsausmēm, arī tie nav bijuši mazāk saturiski un organi-zātoriski ietilpiņi. Labi, ka šo svētku organizātori šo to bija no tiem pārnēmuši: orķestru koncerts ar jaundarbiem, garīgās mūzikas koncerts, teātru un deju kopu uz-stāšanās, izstādes un vēl šis un tas.

Svētki vēl nav beigušies. (Raksts tapis pirms lielajiem Dziesmu svētkiem. – Red.) Īstā koņu kop-dziedāšana skanēs tikai svētdie-nas vakarā. Pēdējās dienās no dažādām Latvijas malām uz svētkiem, tāpat kā I Vispārējos Dzie-šanas svētkos ar dažādiem trans-ports līdzekļiem Rīgā ierodas koņi. Svētku izskāna, cerams, būs grandioza.

Un arī šoreiz, tāpat kā pirms daudziem desmitiem gadu, XXV Dziesmu un XV Deju svētki sākās ar atklāšanas, **garīgās mūzikas koncertu** Rīgas Domā. Pirmajos svētkos te dziedāja vācu koris un skanēja klasiski romantiskā vācu komponistu mūzika, ko tomēr at-skaņoja arī pa kādam latviešu ēr-ģēļu virtuoza, bet šoreiz pro-grammā bija tikai latviešu autoru mūzika latviešu orķestra, koņa un diriģēntu atskānojumā. Negribētu piekrīst *Dienas* apskatnieces Ineses Lūsiņas apgalvojumam, ka „koncerts bija izdevies visos as-pektos”, jo, manuprāt, daži aspekti likās visai diskutabli. Taču visu-pēkārtas.

Nenoliedzami, garīgās mūzikas virsotnes iezīmēja divi komponisti – Ēriks Ešenvalds un Richards Dubra, astājot aiz sevis Pēterē Vaska opusu. Dubras *Silence, Love and Light* (*Klusums, Milestība un Gaisma*), minimālmūzikas tradi-cijās sacerētais darbs, labi iederē-jās programmā ar savu emocionālo nopietnību un izsvērto for-mu. Ešenvalds mani kārtējo reizi patikami pārsteidza. Priekules zē-na dvēseles vienkāršība bija ie-tverta visai izsmalcinātās laikme-tīgās mūzikas krāsu un noskaņu maiņas, ipatni traktētā koņa balsu asprātīgā vertikālā un horizontālā sakārtojumā. Tik vienkārši, skaidri uzrunājoši, bet tik precīzi „Litā-nijas” fragmentā. Rīgas Doma zē-nu koņi Mārtiņa Klišāna vadībā

šim darbam pievienoja vēl klāt savu aizrautību. Domāju, šie darbi bija tās virsotnes, kurās pacēlušas latviešu garīgo mūziku pari dile-tantiskiem un pelēcīgiem skaņdar-biem, sācot no 90. gadu sākuma.

Koncertā skanēja arī vairāki citi latviešu autoru opusi. Taču tiem trūka garīgā tiesuma, tīcības un prāta savstarpējās saskares. Orķestra un kora mūzikā apnicīgi tirāzētā 60. gadu pseudoavangarda prakse disonejošu skaņu bloku pēkšņā pārvēršanā šķērnā sal-kanā konsonansē vai nevajadzīgā koņu balsu augšējā diapazona ļaunprātīga ekspluatācija (J. Karlsons, A. Seleckis), vai ortodoksā-lajai mūzikai tipisko garo, vien-muļo refrēnu atkārtošana G. Pelē-cis savā darbā liecināja, ka kom-ponistiem būtu nopietni jāpado-mā par savas ieceres jēgu un mēr-ķi. Jautājums paliek atklāts: vai cilvēks, kuŗš visu savu apzināto vecumu pavadijis bez tīcības sa-tura, var pēkšņi klūt tik tīcīgs, ka vēlas savai „tīcībai” pievērst arī sa-vus klausītājus? Tas pats attieci-nāms arī uz diriģēntiem. Vai var no racionāla ateista pēkšni 90. ga-du sākuma masveida aizrautībā tapt tik reliģiski piepildits, ka kļūst gandrīz par tādu kā „mūzikālo kardinālu” citu diriģēntu vidū? Būtu jāpādomā. Bet vai domās?

Otrā diena, 2. jūlijs: **Jāzepa Vī-tola 150. dzimšanas dienai veltī-tais koncerts** Latvijas Universitātes Lielajā aulā.

Lielā aula ir tradicionāli koņu iemīlota dziedāšanas vieta. Te ir teicama akustika un gaisā manā-mi iepriekšējo daudzo gadu des-mitu un daudzo koņu uzstāšanās atstātie mūzikālie bacīli. Tie ie-dvesmo un palīdz pat visvārgā-kajam korītim justies kā mūzikā-lās pasaules iekarotājam. Kaut arī aula bija piekarsusi, jo pavisam nesen te bija risinājusās nopietnas koņu sacensības, klausītāji ar pre-zidentu Andri Bērziņu un goda virsdiriģēntu – mūzikas patriar-chu Robertu Zuiku nosēdēja vi-sas trīsarpus stundas. Gaisa trū-kums un saspiesība, zināms, at-stāja iespaidu uz koņu sniegumu. Arī iepriekšējo dienu sasprindzī-nājums vēl nebija atslābis. Uzstājās gan tikai koņu kaļu galvenās bal-vas un pirmās vietas ieguvēji. Žū-rijā bija no citām valstīm uzai-cinātie mūzikā, lai pašmāju darbo-ni nesadalītu vietas pēc sava prāta, kā tas ne vienos svētkos vien ir gadījies.

Pirmajā daļā tātad uzstājās jau-niešu koņi laureāti, katrs dziedot 2-3 no daudzajām J. Vītola koņa dziesmām. Tas bija svētīgs darbs, jo te pirmo reizi skanēja agrāk nedzīrdētas dziesmas. Grūtas, bet skaistas: *Latvju meitīņa* (koris „Balsis”, 1. vieta), *Rīta dziesma* (koris „Sōla”, galvenā balva), *Bērzs rudeni* („Sōla”), *Mēnenīš meloja* (koris „Maska”, 1. vieta), *Vasaras vakars* (koris „Kamēr...”, Lielā balva) u.c. Otrā daļā Liepājas simfoniskā

orķestra atskānojumā Andra Veis-maņa vadībā skanēja „Briljanti” no orķestra svītas „Dārgakmeņi”. Te jaušama Vītola nodeva A. Glazunova un nedaudz N. Rimska-Korsakova stilistikai. Taču galvenā intrīga bija **Latvijas kordiriģēntu koņa** uzstāšanās. Sākums bija tei-cams, intonātīva tīrība, ritmiska precīzitātē, labs ansamblis, taču 13 dziesmu atskānojums pamazām izšķobijs koņa spožo sākumu. Pē-dējās dziesmas J. Zirņa un īpaši E. Račevska vadībā noskanēja jau gandrīz pašdarbības koņa limeni. Nepalīdzēja Ievas Paršas (soprāns) un K. Zemiņa (ģitara) neparastais, bet interesants divu Vītola solo dziesmu (*Laimīte*, K. Jēkabsone vārdi, *Maza cilvēka lūgšana*, F. Bār-das vārdi) interpretējums. Tas bija atsvaidzinoši un teicami pārlikts no klavieru pavadijuma ģitarai. Un kāpēc gan tā nevarētu, ja sa-glabāts dziesmas gars un dvēsele.

Katrā no virsdiriģēntiem centās ar kori parādīt sevi no profesionā-lās pusē. Taču, spriežot pēc Gido Kokara sejas izteiksmes maiņām, sēzot klausītāju solos, ne katrs bija gatavs šim augstajam uzdevumam.

Nedaudz kaitināja J. Vītola dziesmu atskānošanas vienreizībā diriģēntu vēlme sevi publiski parādīt un izcelt. Tas nebija nepieciešams, jo bez Vītola dziesmām un citu autoru darbiem diezin vai būtu nepieciešamība pēc di-riģēntiem. Tas pārdomām.

Pauls Dambis

„Latvieši pasaule – mūzejs un pētniecības centrs” (LaPa) - gada pilnsapulce jeb nākamais solis celā no idejas pie darbiem

Senā ķīniešu parunā teikts, ka ikviens tāls ceļojums sākas ar pirmo soli. „Mūzejs un pētniecības centrs – Latvieši pasaule” (LaPa) pirms dažiem gadiem bija tikai ideja, bet pēc dažu gadu darbības „Latvieši pasaule” ir ietverts Latvijas Valsts stratēģiskā plāna kultūras nozarē Latvijai svarīgo mūzeju un institūciju skaitā, un šī gada 1. jūlijā notikuši pilnsapulce Mākslas mūzeja „Rīgas Birža” konferenču telpās pulcēja ap 30 biedru un atbalstītāju, lai atskatītos uz paveikto un pārrunātu turpmāk darāmo. Tā-pēc šobrīd gribam īsi iepazīstināt ar tiem darbiem, kas pagājušā gadā izdarīti un tuvākā nākotnē plānoti un labi parāda, kā LaPa no idejas klūst par darīgu mūzeju ar saviem darbiniekiem, eksponātiem un mājvietu.

„Latvieši pasaule” mērķis ir izstāstīt Latvijas izcelošanas un emigrācijas stāstu tā, lai tas uzrūnātu cilvēku prātus un sirdis kā Latvijā, tā arī ārpus mūsu valsts, sasaucoties ar citu valstu un tauku migrācijas stāstiem un mūzejiem. Deviņdesmito gadu sākumā ārpus Latvijas dzīvoja ap 200 000 cilvēku, kuru izcelsme saistīta ar Latviju un kuģiem pēdējos desmit gados pievienojušies vēl vismaz tikpat cilvēku, – latviešu pēdas pasaule ir arī pēdas latviešu kopīgajā vēsturē. LaPa lielais mērķis ir dzīvs un

Kopsapulces dalībnieki

aktīvs ārzemju latviešu centrs Latvijā.

Pirmajā jūlijā notikušajā kopsapulcē LaPa valdes priekšsēde Maija Hinkle klātesošos iepazīstināja ar pēdējos deviņos mēnešos paveikto. Svarīgākie notikumi šīnā laika spridī bija Marianas Auliciemas turneja pa Australijas galvenām latviešu kopienām, darbs ar Riga 2014 izstādi „Latvieša koferis”, trešā ekspedīcija uz Brazīliju un topošā filma par latviešu kolonijām Brazīlijā, pētniecības ekspedīcija uz Viskonsinas „veclatviešu” kolonijām, ceļojošās LaPa izstādes,

2013. gada LaPa kalendāra izplatīšana, sarunas par mājvietas piedāvājumu Cēsīs. Veikti arī jauno projektu priekšdarbi – Dziesmu svētku stends Vērmanes dārzā, kas iesāk projektu par dziesmu svētku tradīciju ārpus Latvijas un bērnu žurnāla Mazputniņš projektu, notiek gatavošanās izstāžu turnejai pa ASV un Kanadu, kas iecerēta novembrī. Detalizētāku informāciju par topošā mūzeja notikumiem var atrast LaPa divos apkārtrakstos un mājaslapā www.lapamuzejs.lv. Turpinās arī „Latvieši pasaule” krājuma pilnveidošana, vācot un

apstrādājot priekšmetus un stāstus, tādējādi sākot aizpildīt mūzeja ekspozīcijas saturu. LaPas krājumā pašlaik ir pāri par 700 priekšmetu. Daudzi priekšmeti iegūti ekspedīcijās uz Sao Paulo un kolonijām „Vārpa” un „Palma” Brazīlijā. Joprojām pienāk arī dāvināti priekšmeti, piemēram, Viļņa Vilipa saraksts ar priekšmetiem, kas pānemti līdzi, un Latvijas zeme, Franka Gordona līdzpāņemtā Raiņa luga „Jāzeps un viņa brāli”, karavīra kantinīte, pūra lāde, kas darināta Austrālijā, Dziesmu Svētku Vadoņi u.c.

Noteikti jāpiemin arī izstādes, kurās gan sagatavotas iepriekš, tomēr celu pie skatītājiem turpināja arī pagājušā mūzeja darbības gadā. LaPa veidotā izstāde „Latvieša stāja svešumā” (LSS) angļu valodā, kuŗu sponsorēja Ārlietu ministrija un PBLA, pašlaik ceļo pa Latvijas Republikas vēstniecībām pasaule kopā ar Tukuma mūzeja izveidoto izstādi „Vēstules uz bērza tāss”. LSS tika atklāta Rīgā, Nacionālā archīva direkcijas telpās, un ir apskatāma skatlogos; pēc tam šī izstāde celoja uz Otavu, Toronto un Montreālu. Izstāde „Bēglu ceļi: stāsti un priekšmeti” bija apskatāma Latvijas Universitātes mūzeja telpās 2012. gadā no marta līdz maijam; tā tur tika atvērta starptautiskās konferences *Oral History: Dialog with Society* ietvaros. 2013. gada februārī izstāde celoja uz Tukuma mūzeju, kur to papildināja Tukuma novada ārzemju latviešu eksponāti, ieskaitot rotkaļa Saša Parīņa darbus un Mārtiņa Krūmiņa gleznas. LaPa labprāt izvietotu izstādi arī citos novadmūzejos, ja kādam no tiem būtu interese. Timekļa izstāde „Latviešu pēdas pasaule”, www.pedas.lapamuzejs.lv joprojām ir pieejama latviešu un angļu valodā, un cilvēki to aizvien vēl apmeklē.

(Turpinājums 11. lpp.)

Pertas latviešu mākslinieki ieradušies Latvijā

PĒTERIS CIEMITIS • SELGA EŠOTA
GABRIELLE MAZĀLEVSKA
MAIJA MEDENE • JĀNIS NEDĒĻA
MĀRIS RAUDZINŠ • ARVĪDS SODUMS
LOLITA SKYE-LARKA • LEN ŽUKS

jauns vienādojums
8+1

Līdz ar daudzveidīgām kultūras dzīves norisēm Latvijā šovasar uz Tēvzemi atceļojuši arī deviņu Austrālijas latviešu mākslinieku izstāde „Jauns vienādojums 8+1”. Tā skatāma Talsu novada mūzejā un Madonas Novadpētniecības un mākslas mūzejā.

„Austrālijā attālumi starp pilsetām dažbrīd ir milzīgi, Latvijas iedzīvotājam neaptverami. Visnomālāk no citemi biežāk apdzīvo tiem latviešu centriem - Melburnas, Sidnejas, Adelaides atrodas

Perta, Rietumastrālijas provinces galvaspilsēta. Pertas latviešu mākslinieki, tēlnieka Māra Raudziņa mudināti un iedvesmoti, šovasar uz savu tēvu dzimteni atved savu darbu izstādi.

Tiesa gan, tā mākslinieku paādze, kuŗa savas radošas gaitas bija sākusi dzimtenē vai vismaz skoljusies Latvijas Mākslas akadēmijā pēdējos gados pirms izceļošanas, nemēģināja iekļauties svešās zemes kultūrā. Viņi – vismaz liela daļa – visiem spēkiem turējās pie

dzimtenē iegūtā garīgā mantojuma, orientējās uz lokālo latviešu sabiedrību un savā radošajā darbībā labprātāk turpināja reiz iešķotos motīvus un nodevās atmiņām par zaudēto tēvzemi.

Tāču cilvēks, tostarp mākslinieks, nevar pastāvēt viens. Viņam nepieciešama sabiedrība. Tas, kā šķiet, 21. gadsimtā atkal liek atgriezties pie kopienas, pie tautas. Viņš meklē cietu pamatu zem kājām, un tā, kā izrādās, ir savas nacionālītātes apzināšanās. Cilvē-

kam ir jāzina, no kurienes viņš cēlies. Tāpēc jaunāku ģenerāciju mākslinieku dailīradē tiesāk vai netiesāk parādās nacionālais aspekti. Viņiem ir nepieciešams kaut vai virtuāli sajust savu pirmdzimteni, to zemi, kur viņu senči dzinuši savas saknes. Viņi jūt piederību arī Latvijai, tāpēc ir nepieciešama šāda izstāde, kas, pārvarējusi attālumus un citus šķēršļus, ceļo uz Kurzemē un Vidzemē.”

Tā pašu mākslinieku veidotās grāmatīnas ceļavārdos raksta mūsu laikrakstu mākslas apskatnieks Māris Brancis. Kādā no turpmākajiem numuriem publicēsim arī viņa recenziju.

Ciemu dienās Latvijā satiku mākslinieci Selgu Ešotu, kas uz Tēvzemi atbraukusi otru reizi. Pirmā reize bijusi pirms 23 gadiem kopā ar mammu Annu,

rosīgu Pertas nodaļas Daugavas vanadzi. Viņai var pateikties, ka Selgas latviešu valoda rit raiti un interese par Latviju ir dzīva un patiesa. Latvijā Selga ciemojās pie savām māsīcām - tekstilmākslinieces Dzintras Vilks un filoloģijas profesores Maijas Baltiņas. „Mani sajūsmīna Latvijas daba un cilvēki, Dziesmu svētki. Esmu sajūsmīnāta, dzirdot, kā dzied latviešu korī. Neazmirstami bija iespaidi, ko guvu atjaunotās Jaunpiebalgas bāznīcas 1140 gadu svinībās.”

Selga šai mākslinieku izstādē pārstāv t.s. *līrisko stīgu* – viņa glezno klusās dabas, krāsainā oforta technikā ataino savus ceļojumu iespaidus. Nu noteikti taps jauni darbi, jo Selga kopā ar savu ceļabiedru un draugu pēc Latvijas apciemojuma devās pāri Baltijas jūrai uz Zviedriju.

L. K.

NOVADU ZINAS

Jaunpiebalgas Svētā Toma baznīcai – 140

Te nu tā ir – balta un grezna kā ligava – Jaunpiebalgas Svētā Toma baznīca, piedaloties arī daudziem mūsu lasītājiem un pulkam ārzemju latviešu, par ziedotāju nau du restaurēta un saposta.

12. jūlijā notika plašas svinības par godu restaurācijas pabeigšanai un dievnama 140. gadadienai. Bija ieradies Valsts prezidents Andris Bērziņš, ģenerālsponsors Pēteris Avens no Maskavas, daudz viesu. Atkal skanēja 1914. gadā būvētās un te uzstādītās vācu firmas „G. F. Steinmeijers” ērģeles. Skaisto svinību rīkotāji – Jaunpiebalgas Svētā Toma baznīcas atbalsta fonds, ko vada LR Zinātnu akadēmijas viceprezidents, savulaik šīs baznīcas mācītāja Edgara Jundža dēls Tālavs Jundzis kopā ar dzīvesbiedri Jautrīti, Jaunpiebalgas novadā dome ar tās priekšsēdi Laimi Šāvēju priekšgalā un jaunpiebaldzēni, kas nav žēlojuši ne īaiku, ne savu brīvprātīgo darbu, var būt patiesi gandarīti.

Laika posmā no 2009. gada līdz šā - 2013. gada jūlijam ir paveikts neticami liels darbs. Darbs, kuŗa jēga un nozīme nav mērījama ar pasaulguru, prāgmatisku mēraklu. Darbs, kas devis nenovērtējamu pienesumu Latvijas kultūrā un vēsturiskās pašapziņas izpratnē un vairošanā. Žēl, ka archibīskapa Jāņa Vanaga uzrunas vārdu virknējumā tas tā neizskanēja. Un žēl, ka pacilātajiem svētku viesiem bija jānoklausās tik daudz trivīalu sacījumu un salīdzinājumu no baznīcas pirmās personas.

Svinīgajā brīdī pie Kārļa Zāles veidotā pieminekļa Pirmā pasaules karā un Brīvības cīņas (1914.-1920. g.) kritušajiem draudzes lo-

cekiem runāja ģenerālsponsors, novadnieks Pēteris Avens. Viņš atbalsta fondam ziedojojis 115 tūkstošus latu. P. Avena dzimtas saknes sniedzas Jaunpiebalgas novadā vismaz kopš 18. gadsimta. Vectēvs Jēkabs tīcīs iesaukta cara armijā un dienējis latviešu pulkā. Pēc

revolūcijas palicis Krievijā, kur 1927. gadā piedzimis Pētera tēvs, savulaik PSRS Zinātnu akadēmijas akadēmīķis Olegs Avens. Jēkabu Avenu, latviešu strēlnieku, nošāva 1937. gadā, viņš apglabāts pie Magadanās. Avenu gīmene cēnšas uzturēt saikni ar Latviju.

Uzzīnai:

Jaunpiebalgas Svētā Toma baznīca ir Valsts nozīmes kultūras piemineklis. Tā celta 1801. – 1804. gadā, bet pārbūvēta un paplašināta 1871.-1873. gadā pēc pazīstamā architekta Matiasa fon Holsta (1839 – 1905) projekta. Baznīca lepojas ar vācu firmas „G. F. Steinmeijers” 1914. gadā uzstādītajām ērģelēm, kā ar ozolkokā grieztu altāri un kanceli, lielajām lustrām. Tā ir ne tikai viena no lielākajām un skaistākajām luterānu lauku baznīcām, bet arī retajām, kuŗa saglabājusies gandrīz nemainīta sākotnējā veidolā. XIX gs. beigās baznīcā ērģeļu spēles mākslā vingrinājies komponists Emīls Dārziņš.

Šai svinīgajā brīdī LR Zinātnu akadēmijas prezidents prof. Ojārs Spārīts Pēterim Avenam pasnieza LR ZA Goda mecenāta diplому, jo Avens atbalstījis Latvijas zinātni ar ievērojamu finansiālu ieguldījumu.

Tovakar spēleja Nacionālo bruņoto spēku orķestris, dziedāja vīru koris „Tēvzeme”, sieviešu koris

„Sapnis”, kamerkoris „Muklājs”, Latvijas Universitātes absolventu koris „Jubilate”, Jaunpiebalgas jaukturais koris. Viesi mielojās pie Jaunpiebalgas sievu pašu klātājiem galddiem, valdīja prieks, pacīlītība un lepnumi.

Jaunpiebalgas svētkos priecājās **Ligita Kovtuna**
(Lasiet ari 11. lpp.)

ZINAS ĪSUMĀ

Daugavpils domē 10. jūlijā godināja pilsētas XXV Vispārējo latviešu Dziesmu un XV Deju svētku dalībniekus. Domes priekšsēdis Jānis Lāčplēsis un viņa pirmais vietnieks apsveica 29 pašdarbības kopu 562 dalībniekus. „Koņu karos” Rīgā Daugavpils vīru koris „Forte” sīvā konkurencē izcīnīja 2.vietu un ieguva ceļazīmi uz 2014. gada Pasaules koņu olimpiādu Rīgā. Koņa mākslinieciskais vadītājs Jevģenījs Ustinskoks bija arī XXV Vispārējo Dziesmu svētku virsdīriģents. Savukārt vidējās pauzdzes deju kopa „Saime” konkursa finālā ieguva 3.vietu.

Mārtiņa fonda psicholoģiskās rehabilitācijas centrā „Dūjas” (patrons Mārtiņš Rītiņš) Kalna pagastā no 1. līdz 9.jūlijam notika vasaras nometne „Mēs esam kopā” bērniem ar ipašām vajadzībām un viņu vecākiem. Saulainais laiks, interesantās nodarbības ar dabas materiāliem un sportiskās aktivitātes ļāva aizmirst ilgstošo ārstēšanos slimīcā un nogurdinošo ikdienas vienveidību.

Zasas vidusskolā 10 dienas notika Mūžizglītības programmas Comenius apakšprogrammas „Reģionālās partnerības” projekta Cross border cooperation between regions in Latvia and Romania laikā rīkotā „Vasaras akadēmija”. Skolēni devās arī ekskursijā uz Rīgu un apmeklēja Latvijas Kaņu mūzeju, kur uzzināja, ka Brīvības piemineklis tapis par visas tautas ziedotiem līdzekļiem. Bērnus iepazīstināja ar līdzostu „Rīga”, kur parasti tiek sagaidīti Comenius programmas ārziņju partneri. Dažs lauku bērns atzina, ka pirmo reizi bijis Rīgā.

Latvijas 44 profesionālās izglītības iestādes līdz 15.augustam uzņems 3000 jauniešu (17 – 25 g.v.) Eiropas Sociālā fonda (ESF) finansiāli atbalstītās profesionālās izglītības programmās 78 profesijās, lai tie 1 – 1,5 mācību gadu laikā varētu apgūt Latvijas tautsaimniecībai noderīgu arodu. Mācības un dzīvošana skolas dienesta viesnīcā ir bez maksas. Atkarībā no sekmju līmeņa būs iespējams saņemt stipendiju līdz 80 latu.

Jēkabpils Reģionālajā slimnīcā 11.jūlijā, klātesot Veselības ministrei Ingrīdai Circenei, atklāja slimnīcas jaunuzceltu piebūvi, kur izvietota infekcijas nodoša un dienas stacionārs. Būvniecība izmaksāja 1 619 870 latus, kas ir finansējums no Eiropas Reģionālā attīstības fonda, valsts un Jēkabpils pilsētas budžeta.

Staburaga pagasta Vigantes parkā no 20. līdz 21. jūlijam noris Latvijas biškopju gada lielākais notikums „Biškopju vasara 2013”. Tiks sveikti biškopības kursu absolventi, notiks pieredzes apmaiņa, iepazīšanās ar jaunāko dravu inventāru, līdzekļiem cīņai pret bišu saimībām. Tiks noteikts ražīgākais bitenieks un kvalitatīvākais ziedu medus.

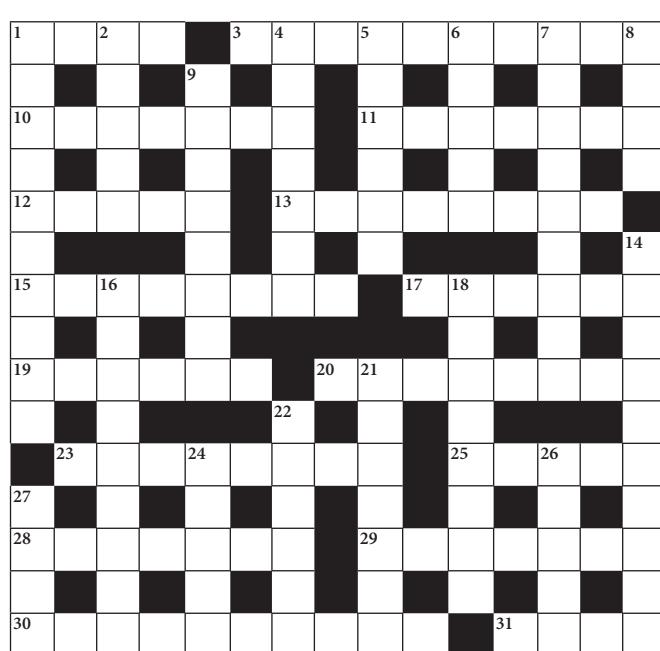
Viesītē 3. augustā Pilsētas svētku laikā atklās „Zaļo tirgu”, kuŗā izveidē finansējums piesaistīts no Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas projekta „Vietējo produktu attīstība Vidusbaltījā”. Būvdarbus veic vietējie uzņēmēji. Uzstatīs trīs nojumes ar galddiem, ierikos ūdensapgādi, elektrību, apgaismojumu un stāvlaukumu tirdzniecībai no automašīnām. Lielās tirgus dienas notiks katrā mēnešā otrajā ceturtdienā un ceturtajā sestdienā. Arī ikdienā savu produkciju tur varēs tirgot mājražotāji no lauku saimniecībām, amatnieki un rokdarbnieces.

Jēkabpili notika Sporta veterānu savienības 50.sporta spēles, kuŗās pulcējās aktīvākie Latvijas un ārvilstu vecmeistari. Notika sacensības vieglatlētikā un bumbu spēlēs. Koknesē *Likteņdārza* tika atklāts piemiņas akmens represijās cietušajiem sportistiem. Sacensību jubilejā svētku koncertu sniedza pilsētas XXV Vispārējo latviešu Dziesmu un XV Deju svētku dalībnieki.

Īsziņas sagatavojuusi **Valija Berkina**

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis Jānis Reveliņš

ārlietu ministrs. 2. Klepot. 4. Līdzeni; lēzeni. 5. Dzīvnieks – pasaku varonis. 6. Holandē vispopulārākais zieds. 7. Olimpiādas dalībnieks. 8. Žāvē. 9. Nepārastas, loti retas parādības. 14. Sena imperija (tagad Irakas teritorija). 16. Apkārtraksts. 18. Lūgšana. 21. Nerātne. 22. Nest ko smagu. 24. Materials. 26. Ventas pieteika. 27. Dīglis.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 26) atrisinājums

Līmeniski. 7. Kapsulas. 8. Pelikāns. 10. Smirna. 11. Azūrs. 13. Bekars. 14. Tīne. 15. Sēre. 16. Krasas. 18. Sniegs. 20. Anita. 23. Pakš. 25. Olga. 27. Zaķis. 28. Komētas. 29. Atoss. 30. Kalts. 33. Laterna. 34. Alods. 36. Segas. 37. Sils. 38. Penss. 40. Slīpas. 43. Sasist. 45. Tons. 47. Stop! 48. Saikli. 49. Somas. 50. Alises. 51. Austrumi. 52. Kartings.

Stateniski. 1. Spurts. 2. Mulats. 3. Asīze. 4. Spars. 5. Zilbes. 6. Kārkli. 7. Kamerūna. 9. Sprigans. 11. Anta. 12. Sēna. 17. Aras. 19. Nuga. 21. Nometne. 22. Teteris. 23. Pikts. 24. Skola. 25. Ostas. 26. Atols. 31. Amalgama. 32. Sena. 34. Alva. 35. Dreslers. 38. Pāns. 39. Sets. 41. Pikaso. 42. Stiprs. 43. Sparta. 44. Stirna. 46. Solis. 47. Sauka.

Līmeniski. 1. Latviešu dzējnieks, filozofs (1923-2006). 3. Misticisma paveids, kas saistīts ar pēcnāves dzīvi. 10. Prozas grāmatas „Dzīves svinēšana” autore. 11. Bostonas simfoniskā orķestra jaunais galvenais diriģents. 12. Daugavpili dzimis pasaулslavens gleznotājs (1903-1970). 13. Līdzekļi, ko pēc likuma pienākas maksāt kādai personai sakarā ar gīmenes attiecībām. 15. Latviešu strēlnieku

komandieris, vēlāk (1918-1919) pirmais Padomju Krievijas bruņoto spēku virspavēlnieks. 17. Vēstī. 19. Sens kaujas ierociis. 20. Garīdznieki, kas vada draudzi. 23. Slavenākais latviešu ainavu gleznotājs (1872-1945). 25. Viena no dzējas mūzām sengrieķu mītoloģijā. 28. Daudzgadīgs sūrenu dzimtas lakstaugšs. 29. Logsegas. 30. Atrasties cieši līdzās kam. 31. Kamielu dzimtas dzīvnieks.

Stateniski. 1. Latvijas pirmais

„Latvieši pasaulē – mūzejs un pētniecības centrs” (LaPa) – gada pilnsapulce jeb nākamais solis celā no idejas pie darbiem

(Turpināts no 9. lpp.)

Ints Dzelzgalvis klātesošos iepazīstināja ar mūzeja izdevumiem un ienākumiem, izraisot dzivas diskusijas, jo šobrīd mūzeja izmaksas ievērojami pārsniedz ienākumus un naudas trūkums manāmi kavē straujāku turpmāko attīstību.

Pilnsapulcē tika pārvēlēti divi jauni valdes locekļi – ievēlēja LaPa Rīgas biroja vadītāju Marianni Auliciemu un biroja darbinieku Juri Zalānu, jo Maijai Hinklei un Intam Dzelzgalvim beidzās ievēlēšanas terminš.

Klātesošie ar lielu interesiju uzklasija arī Maijas Hinkles, Jurā Zalāna un Mariannas Aulicemas stāstu par nākamā gada plāniem, kad iecerēti vairāki vēriņi un interesanti projekti. Jau vairāk nekā gadu LaPa darbinie-

ki strādā ar izstādi „Latvieša koferis”, kas tiks atklāta 2014. gada 30. aprīlī „Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta” svinību ietvaros. Izstādes centrā būs priekšmeti, kas atklās izceļošanas stāstus ar savu ipašnieku atmiņu, vēsturisku fotograafiju, video un audio materiālu, datorgrafikas un animācijas palīdzību. Izstāde tiks eksponēta Valsts drošības komitejas ēkā Stabu un Brīvības ielas stūri, Rīgā, t.s. stūra mājā. Ēkā būs kopumā sešas tematiskas ekspozīcijas, ko veidos Latvijas Okupācijas mūzejs, “Latvieši pasaulē” un citas organizācijas. Ar šī gada Dziesmu un deju svētkiem Rīgā LaPa uzsāk jaunu, lielu projektu par dziesmu svētku kustību ārpus Latvijas. Dziesmu svētku atmiņu un reliktiju vākšana tiek sākta LaPa infor-

mācījas stendā svētku amatnieku tirdziņā Vērmanes dārzā. Savāktos materiālus plānots izdot grāmatā „Dziesma trimda”.

LaPa darbinieki ir sākuši strādāt ar celojošu, interaktīvu izstādi un mājaslapu *Mazputniņš zēniem un meitenēm visā pasaulē*, kas stāstīs par žurnāla tapšanas un attīstības vēsturi un piedāvās skolas vecuma bērniem un pedagojiem aizrāvīgu informāciju, stāstus un uzdevumus, kas savulaik tika publicēti žurnāla *Mazputniņš*. Savukārt mājaslapa žurnālos *Mazputniņš* atlasīto saturu padarīs mūsdienīgu, pārveidojot to datorspēlēs, izdrukājamos uzdevumos un materialos un šādi stāstot par Latviju un veicinot latviešu valodas apguvi latviešu bērniem ārpus Latvijas. Projekta rezultāti būs jebkādam

brīvi pieejami mājaslapā, bet izstāde celos pa latviešu centriem pasaulē un Latvijas skolām.

Klātesošie varēja tikai pabrineties, kā ar tik ierobežotiem cilvēkresursiem un finančiem, kādas tās ir šobrīd, ir paveikts tik daudz un drīzākajā laikā darāmā ir vēl vairāk. Katrā ziņā jau tagad ir skaidrs, ka LaPa sevi ir pierādījusi par nopietnu pētniecības centru ar lieliem plāniem un plānu darbības lauku. Ir skaidrs arī – lai šie plāni īstenotos, ir nepieciešams aktīvāks biedru ieguldījums un plašāks sabiedribas atbalsts. Latvijā ir jābūt tādai vietai, kas citiem parāda, ka ar latviešu pēdām pasaulē mēs varam patiesām būt lepni!

Sagatavojušas
Baiba Bela, Maija Hinkle

Režisore Dace Micāne Zālīte

Mans stāsts par Jaunpiebalgas baznīcu

Tālavs Jundzis

Dace Micāne Zālīte

Jau kopš studiju laikiem man vasaras galvenais ceļojums bija brauciens pie krusttevā uz Jaunpiebalgu. Šīs putas dabas daiļums un latvisķā ainava radīja īpašu dvēseles stāvokli, to izjutu, būdama Jaunpiebalgā. Labi zinām, ka Piebalga var lepoties ar dižiem gariem un māksliniekiem – Kārlī Skalbi, Jāni Poruku, gleznotāju Kārlī Miesnieku un komponistu Emīlu Dārziņu. Kultūrvēstures karte šajā novadā ir bagāta, tas arī liecina par vietējo cilvēku gaišumu no paauzdes paaudzē. Nav brīnuma, ka tik stalta un grezna baznīca celta pirms 140 gadiem, iezīmējot garīgo vertikāli starp Jaunpiebalgas pauguriem. Tepat blakus Viņķu kalns, kas bija iedvesmas avots gleznotājam Kārlim Miesniekam.

Pēc gadiem, atsaucoties uz Pēteru Micānu aicinājumu, sāku režisēt un veidot E. Dārziņa ik-gadējos garīgās mūzikas koncertus Jaunpiebalgas Sv.Toma baznīcā, lai Latvijas kultūras mantojumu – klasisko mūziku un mākslu – tuvinātu laukiem. 1999. gada 25. septembrī notika pirmais – „Saulrieta garīgās mūzikas koncerts”, kuŗa labdarības akcijā ziedotie līdzekļi tika izlietoti baznīcas un ērgļu restaurācijai. Līdz 2002. gadam četros garīgās mūzikas koncertos Jaunpiebalgā mūzicēja latviešu klasiskās un korā mūzikas izcilības, Doma zēnu koris, Vidzemes kamerokestris, izcili instrumentālisti, tika atskanota Juŗa Kulakova „Mateja pasija”, Juŗa Karlsona speciāli komponēts skaņdarbs „Vakara lūgšana”, ērgelniece Vita Kalnciema. Emīla Dārziņa 125 gadu jubilejā plašāku ieskatu par komponista dailradi sniedza Jāzepsa Vītola Mūzikas akadēmijas profesors Olģerts Grāvītis. Šajos koncertos bija cieša sadarbība ar E. Dārziņa Jāņaskolas mūzeju. Un senās baznīcas velves laika griežu deldētā namā radīja svētkus mūzikai, bet, ieskanoties Emīla Dārziņa „Melancholiskajam valsīm”, klausītāji senajā dievnamā izjuta to īpašo pārdziņojumu, kas rodas, kad mūziku klausāmies dievnama velvēs.

Kad jau dzīvoju ASV un Konektikutā vadīju Latviešu skolu, no savas māsas Sandras Strēles uzzināju, ka nodibināts Sv. Tomā baznīcas atbalsta fonds. Tas bija laiks pirms pieciem gadiem, kad krize un depresija skāra arī Latviju. Sandras vadītā Jaunpiebalgas mākslas skolā mācījās audzēknji, kuŗu vecāki jau strādāja Īrijā vai Anglijā un kuŗus pieskatīja vecmāmiņas. Kopīgi ar māsu nolēmām – mēs visi varam tieši ar saviem darbiem paveikt ko derīgu Latvijai, un to mēs mācām saviem skolēniem. Pie rādīt bērniem, ka latvieši Latvijā un Amerikā var vienoties kopīgam mērķim. Toreiz bija barga ziema, bērni cītīgi, bieži vien kājām soļoja uz savu skolu, un ceļā vījās turpat gaŗām baznīcā. Un jaunie Jaunpiebalgas mākslinieki zināja, ka viņu darbi ceļos uz Konektikutu Amerikā.

Pavasarī zīmējumu paka atceloju uz Konektikutas Latviešu skolu, un, to atverot, šķita, pati Jaunpiebalga, pati mīļā Latvija iestaigā Mančesteras baznīcas drauzes zālē. Mums pretim vērās ainavas, klusās dabas, ziedi – bezgala skaisti Jaunpiebalgas bērnu mākslas skolas darbi. Skolas saime un vecāki klāja galdus, aicinājām amerikāņu draugus, mākslas mīlotājus un atsūtītos darbus izsolījām. Pirms mākslas

akcijas bija koncerts, atskānojām Emīla Dārziņa „Melancholisko valsi” ieskaņojumā, un uz molberta zāles priekšā blakus māla vāzē plaukstošam jasmīnzaram atradās komponista portrets. Kāmēr gleznu izsole pieņēmās spēkā, atnācējiem un ziedotājiem mums bija konkrēta ziņa – par savākto naudu tiks restaurētas baznīcas ozolkoka durvis, un varbūt pēc gadiem šie jaunie mākslinieki ies pa šīm baznīcas durvīm savā kāzu dienā vai bērna kristībās. Saslēdzās kopā labā griba, dāsnums, Latvijas milesītiba un izpratne par to, cik svārīga ir katrā Latvijas vietā pašu veidota un turēta garīgā vertikālā tīcībā un mūzikā!

Katram ir sāvs stāsts par Jaunpiebalgas baznīcu, bet, kad svētku dienā dzirdēju tornī zvanu zvanam dievkalpojuma laikā, man atmiņā atausa draudzes darbinieces Elziņas teiktais, kad, rīkojot garīgās mūzikas koncertus, viņa atminējās vēl nesenus notikums: **“Kad bija Baltijas ceļš un visi bija sadevušies rokās, pakalnos dega ugunkuri, tad es uzķāpu baznīcas tornī un zvanīju zvanu, lai ļaudis dzird, kā Brīvība nāk!”**

Vēlu Jaunpiebalgas baznīcāi un tās laudim jaunus garīgus apvāršņus, kalpot apkārtnes ļaudīm par garīgo vertikāli tīcībā un mūzikā!

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena - Ls 0,80 par cm²
ierāmējumā
Atlaides par reklāmas publicēšanas biezumu:

● Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlade 10 % apmērā no parastās cenas.

● Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, - 15 % no parastās cenas.

● Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, - 20 % no parastās cenas.

● PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
LS 0,40 par 1 cm²
ierāmējumā.

● SĒRU SLUDINĀJUMS:

LS 35,-

Pasta adrese:
Ausekļa iela 14 - 2
Rīga, LV - 1010

Tālrunis + 371 67326761
Tālrakstis +371 67326784

Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-15

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.
Izdevēji: *Brīvā Latvijas* izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Koftuna
Brīvā Latvija redakcija – Ausekļa iela 14-2,
Rīga, LV-1010
Tāl. (redakcijā) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrakstis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalativja.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis „Straumei”, Catthorpe Manor, Catthorpe, Leics. LE17 6DF, England. Tāl. 0178823438, faxss 0178822441. Karto visas sēru un citu sludinājumu maksas; pieņem rietumu abonementus, izņemot Vācijas un Zviedrijas.

Pārstāvniecība Anglijā:
Dz.Purmale, 34 Brook Road, Leicester LE5 2HE.
Tāl. 01162431322, fakss 01162433312.
e-pasts: dzidra.purmale@talktalk.net

Abonementa maksa, sākot ar 2010. gada 1. jūliju:
Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 65; 12 mēnešiem GBP 120. Samaksu ar čeku, PO vai nauda (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai (adresā sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksajot Lielbritānijā par Latvijas gada abonementu GBP 40

Zviedrijā: 6 mēneši Kr 650,-; 12 mēneši Kr 1240,- NAUDAS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKSFÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11 47 46 – 1). Tāl. : +46 8214425. Administrācija: Vija Freimane, e-pasts: freimanis@yahoo.se, tāl. +46 8808815

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 143 euro; 6 mēn. – 75 euro; 3 mēn. – 40 euro; BL konts Lettis che Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts 271 751 204. Adressa abonēšanas jautājumiem: Ivars Vētra, Mittelstr. 3, D-35415 Pohlheim, tāl. +49 6004 2801, e-pasts: ivetra@web.de. Cita informācija Nils Ebden, Lettische Gemeinschaft in Deutschland e.V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tāl. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citas Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 70 euro; 12 mēnešiem 130 euro. Naudas pārvedumi ar čeku uz Brīvā Latviju (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstis 6 mēnešiem USD 90,-, 12 mēnešiem USD 170,-.

Latvijā: 6 mēnešiem Ls 20, 12 mēnešiem Ls 34.

Latviešu organizāciju un privātie sludinājumi maksā £3 par 10 mm augstu viensēļīgā platuma aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) £45. Zviedrijā – 500 kr.

Komerciālie sludinājumi £6 par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorarium nepiešķeļa iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precīzitāti atbilst autors.

BRĪVĀ LATVIJA
Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ausekļa iela 14-2, Rīga, LV-1010, Latvia.

Iespēsti: SIA EVEKO, Rīga

Visas Latvijā iznākušās grāmatas
varat iegādāties pie lielākā grāmatu tirgotāja
„LATVIJAS GRĀMATA”

Rakstiet, zvaniet, un grāmatas

Jums piesūtīs pa pastu.

SIA "L. Grāmata"

Rīga, Elijas iela 17, LV-1050

Tāl. +371 67223294

Tālrakstis +371 67227248

E-pasts: lgramata@lgramata.lv

SPORTS SPORTS SPORTS

Medaļu lietus Latvijas sportistiem

Divi zelta šķēpi

Latvijas šķēpmētēji **Zigismunds Sirmais** un **Līna Mūze** izcīnīja zelta godalgas Tamperē, Somijā, Eiropas U-23 meistar-sacīkstēs vieglatlētikā.

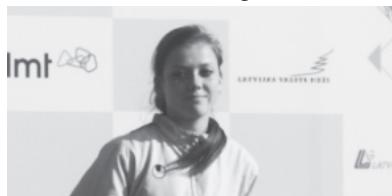
Zigismunds Sirmais

Pašreizējais pasaules junioru rekordists un 2011. gada Eiropas čempions šajā vecuma grupā Sirmais labākajā mēģinājumā rai-dija šķēpu 82,77 m tālu. Tas ir viņa labākais rezultāts šosezon. Taču Sirmajam vēl neizdevās iz-pildīt pasaules meistarsacīkšu A normatīvu - 83,50 m. Otrās vietas ieguvējs vācietis Bernhards Zeiferts no Sirmā atpalika 35 centimetrus. Otrs mūsu šķēpmētējs **Rolands Štrobinders** ie-rindojās ceturtajā vietā, labāko rezultātu sasniedzot pēdējā mē-ģinājumā - 77,81 m.

Savā labākajā - sestajā mēģinā-jumā **Līna Mūze** (attēlā) sasniedza rezultātu 58,61 m, izcīnot loti pārliecinošu uzvaru, jo tuvā-kā sekotāja - vāciete Sāra Majere tika apsteigta vairāk nekā par trīs metriem.

Pasaules jauniešu meistarsacīkstēs – divas bronzas
Latvijas šķēpmētēja **Anete Ko-cīna** izcīnīja trešo vietu Odesā (Ukraina) pasaules jauniešu meistarsacīkstēs vieglatlētikā.

Anete Kociņa

PAZIŅOJUMI

ANGLIJA

“Straumēnos” svētdien, **4. au-gustā**, plkst. 10.30 DVF nodaļu pārstāvju ārkārtējā sanāksme par “Straumēnu” attīstības pro-jektu. Lūdzu pusdienas pieteikt pie Juļa Krieva 01788 535132 ne-vēlāk kā līdz 2. augustam. Ap-meklēt lūdz DVF valde.

“Straumēnos” svētdien, **8. sep-tembrī**, plkst. 10 DVF delegātu pilnsapulce. Apmeklēt lūdz DVF valde.

DIEVKALPOJUMI
A U S T R U M A N G L I J A S
DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Derbijā, Chapel of St. Mary on the Bridge, Derby, DE1 3AT,

svētdien, **4. augustā**, plkst. 12 dievkalpojums.

Notinghamā, Trinity Lutheran Church, 67 Homefield Road, Aspley, NG8 5GH, svētdien, **4. au-gustā**, plkst. 15 dievkalpojums.

LĪDSAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Līdsā, LS16 6AH, Lawnswood kapsētas kapličā, svētdien, **28. jūlijā**, plkst. 12, Kapu svētki.

Halifaksā, Stoney Royd kap-sētā, svētdien, **4. augustā**, plkst. 14 Kapu svētki.

ZIEMEĻANGLIJAS-BRAD-FORDAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Bradfordā, BD18 4BG, Nab Wood kapsētas kapličā, svētdien, **21. jūlijā**, plkst. 14 Kapu svētki.

Viesis māc. Mārtiņš Urdze

Bradfordā, Vācu baznīcā, 29 Great Horton Rd., BD7 1AA, svētdien, **18. au-gustā**, plkst. 10.30 dievkalpojums ar dievgaldu.

MANČESTERAS DRAU-DZE, māc. G. Putce

Voringtonā, WAI IXG, Market Gate, Holy Trinity Church, svētdien, **28. jūlijā**, plkst. 20 dievkalpojums ar dievgaldu.

Boltonā BL1 5BU, Heaton kapsētā, sestdien, **3. au-gustā**, plkst. 13 ziedu nolikšana un svē-brīdis kapsētā.

Londonā, Zviedru baznīcā, 6-11 Harcourt St, W1H 4AG, svētdien, **28. jūlijā**, plkst. 14 dievkalpojums. Sprediķo prāv. Dr. Andris Abakuks.

kords. Kopumā sacensībās fini-šēja 40 sportisti, bet par uzvarē-tāju ar laiku stunda trīs minūtes un 37 sekundes kļuva Sibabalve Mzazi no DĀR.

BMX dubultuzvara

Beigušās Eiropas meistarsacīkstes BMX riteņbraukšanā. Iepriekš čempiona titulu sev jau bija nodrošinājis divkārtējais olimpiskais čempions Māris Strombergs, tāpēc viņš beidza-majos posmos Belgijā nepiedala-jās. Par sudraba medaļas laureātu kļuva **Edžus Treimanis**, kas 11. posmā izcīnīja otro, bet 12. posmā – astoto vietu.

Stafetē Latvijas vienība, kurā startēja Kalvis Michailovs, Mārtiņš Sirmais un Edgars Bertuks, izcīnīja 12., Kalvis Michailovs – 40. vietu.

Stafetē Latvijas vienība, kurā startēja Kalvis Michailovs, Mārtiņš Sirmais un Edgars Bertuks, izcīnīja 12. vietu. Par pasaules čempionu šajā dis-tancē kļuva Leonīds Novikovs no Krievijas - 37 minūtes un 45 sekundes. Mārtiņš Sirmais izcī-nīja 12., Kalvis Michailovs – 40. vietu.

Plūdmales volejbolā labākā – piektā vieta

Šveices pilsētā Gštadē risinājās Pasaules kausa izcīnīšās kārtējais posms plūdmales volejbolā. Vis-labāk veicās **Aleksandram Sa-moilovam ar Jāni Šmedīnu**. Vi-ni iekļuva ceturdaļfinālā, kur cieta zaudējumu pret amerikāņu duetu, nobeigumā ierindojojties piektajā vietā.

Citi Latvijas dueti cīņjās ne-veiksmīgi. Kvalifikācijas turnīra barjēru nepārvarēja Ruslans So-rokins ar Tomu Šmedīnu. Viņi palika 25. vietā.

Mārtiņš Plaviņš un Jānis Pēda izslēgšanas turnīrā pirmajā spēlē zaudēja, bet otro nepabeidza, jo Pēda bija guvis muguras savai-nojumu. Mārtiņam Plaviņam pēc atgriešanās no turnīra tika konstatēts meningits viegлā for-mā. Viņš tika hospitalizēts.

Pasaules U-19 meistarsacīkstēs plūdmales volejbolā Portugalē startēja dueti Vlads Smirnovs/ Edgars Potašovs, kā arī Alise Pa-starē/Anete Briņķe. Jaunietes astotdalīfinālā uzvarēja, bet cetur-dalīfinālā zaudēja, turnīru beidzot devītajā vietā. Smirnovs/Potašovs izslēgšanas spēļu pirmajā kārtā zaudēja un sacensības beidza 17. vietā.

P. Karlsons

Edgars Bertuks distancē

Cienot pagātni ar ticību nākotnei! Arī latviešu mākslai jāpārnāk mājās!

Nopirkšu latviešu vecmeistarū gleznas.

Mob. telefons Rīgā +371 29613547

e-pasts regina-stikuta@inbox.lv

Rovfantā, Rovfantas muižā, RH10 4NG, svētdien, **21. jūlijā**, plkst. 11.30 dievkalpojums ar dievgaldu. Sprediķo prāv. Dr. Andris Abakuks.

VĀCIJA

DIEVKALPOJUMI

Esslingenā, Dienvidu baznīcā, Suedkirche, Spitalsteige 3, svētdien, **28. jūlijā**, plkst. 15 paredzēts dievkalpojums. Archib. Elmārs E. Rozītis. Sekos draudzes vakars ar kafijas galdu.

ZVIEDRIJA

Izbraukums ar kuģīti pa Stokholmas archipelagu

Latviešu Pensionāru apvienība ielūdz uz izbraukumu ar kuģīti

pa Stokholmas šērām zviedru gida pavadibā, kuš stāstis par ceļnēm, dabu un salīnām mūsu braucienā. Kuģītis aties trešdien, **28. augustā**, plkst. 10.30 no Strandvāgen, ārpus Grand Hotel. Brauksim ar kādu no Strömma vecākiem kuģīsiem.

Pēc izbraukuma apm. 2 ½ stundu būsim atkal pie Strandvāgen. Cena 240 kr. Ar kopīgu maltīti (lunch) 340 kr.

Pieteikšanās, vēlākais, **20. au-gustā** pie Mudītes Hoogland Krastas mudite_hk@hotmail.com tālr.: 08 7526334 vai 08 57162783 vai Diānas Krūmiņš Engstedt kab. tālr. 073 9453966.

Visi laipni aicināti!
LPK